

Vlaams
Parlement

stuk **2025** (2012-2013) – Nr. 2
ingediend op 9 januari 2014 (2013-2014)

Voorstel van decreet

van de heer Dirk Peeters, mevrouw Elisabeth Meuleman
en de heer Hermes Sanctorum

houdende bescherming van waardevolle bossen

Hoorzitting

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Tine Eerlingen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
de heren Bart Martens, Jurgen Vanlerberghe;
mevrouw Tine Eerlingen, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heren Johan Sauwens, Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Steve D'Hulster, mevrouw Michèle Hostekint;
de heren Piet De Bruyn, Marius Meremans;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

Stukken in het dossier:

2025 (2012-2013) – Nr. 1: Voorstel van decreet

INHOUD

I.	Agentschap voor Natuur en Bos en professor Bart Muys van de KU Leuven	4
1.	Inleidende uiteenzetting door mevrouw Marleen Evenepoel, administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos	4
1.1.	Boswijzer	4
1.2.	Ruimtelijk bedreigde bossen	6
2.	Inleidende uiteenzetting door professor Bart Muys van de Onderzoeksgroep Ecologie en beheer van Bossen van de KU Leuven.....	7
2.1.	Boswijzer	8
2.2.	Zeer waardevolle bossen	10
2.3.	Algemene besluiten	11
3.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	12
4.	Antwoorden	16
5.	Replieken.....	19
II.	BOS+	20
1.	Inleidende uiteenzetting.....	20
2.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	25
3.	Antwoorden	28
III.	Boerenbond.....	30
1.	Inleidende uiteenzetting.....	30
2.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	33
3.	Antwoorden	35
IV.	Voka.....	35
1.	Inleidende uiteenzetting.....	35
2.	Vragen en opmerkingen van de leden en antwoorden	37
	Gebruikte afkortingen	39

Bijlagen: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed hield op 19 november 2013 een hoorzitting over het voorstel van decreet houdende bescherming van waardevolle bossen.

Bij die gelegenheid werd ook de Boswijzer in de commissie toegelicht door het Agentschap voor Natuur en Bos. De andere sprekers – professor Bart Muys van de KU Leuven en vertegenwoordigers van Bos+, Boerenbond en Voka – konden zowel opmerkingen over de bescherming van waardevolle bossen als over de Boswijzer maken.

De getoonde presentaties zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit stuk op www.vlaamsparlement.be.

I. AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS EN PROFESSOR BART MUYS VAN DE KU LEUVEN

1. Inleidende uiteenzetting door mevrouw Marleen Evenepoel, administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos

1.1. Boswijzer

Mevrouw *Marleen Evenepoel* start haar uiteenzetting met een citaat van Abraham Lincoln. “Karakter is als een boom en reputatie is als een schaduw. De schaduw is wat we denken dat het is, de boom is de werkelijkheid.”, zo stelde hij.

Historiek

Mevrouw Evenepoel brengt de voorgeschiedenis van de Boswijzer in herinnering. Destijds werd er begonnen met de boskartering op basis van luchtbeelden en terreinwerk. In 1990 werd de eerste boskartering gedaan, in 2000 was er de volgende. Dat werd toen ook de Bosreferentielaag genoemd. Het resultaat in 2000 was 146.000 hectare bos.

De nadelen van dat systeem waren dat het heel tijdrovend en arbeidsintensief was. Tussen de opnames lag een lange tijdspanne. Soms werden de moeilijke gevallen subjectief beoordeeld, ondanks duidelijke instructies. Toen gold als minimum oppervlaktecriterium 0,5 hectare en kroonbedekking 50 procent.

Er was vraag naar een betere, objectievere en snellere methode. Het tijdsinterval moest intenser zijn en het moest ingebed worden in het GDI-beleid van de Vlaamse overheid.

De oplossing werd gevonden in een samenwerking tussen het ANB en het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen. Het AGIV laat de luchtopnames maken en zorgt voor de kwaliteitscontrole ervan. Het ANB bekostigt de processing, die eveneens door het AGIV wordt uitgevoerd. Het ANB is dus opdrachtgever voor het opstellen van de Boswijzer, financiert de verwerking bij het AGIV, zit de stuurgroep voor, doet de interpretatie en vertaling van de resultaten en is eigenaar van de tussen- en eindproducten. Het ANB heeft dus een objectieve, snel herhaalbare en betaalbare methodiek om trends op te volgen. De trends zijn belangrijk om het beleid te sturen.

Wat ziet de Boswijzer?

De Boswijzer toont de digitale luchtopname zoals ze is. Op basis van digitale beeldwaarden, de landbouwgebruikspcelendataset en de kaart van de bebouwde ruimte in Vlaanderen werden drie klassen onderscheiden: een blauwe klasse voor water, een niet-groene klasse voor bebouwd gebied en landbouw en een restcategorie waarvan wordt aangenomen dat die ‘het groen’ in Vlaanderen weergeeft.

De serre waarvan sprake in het artikel in De Standaard van 19 november 2013, was een voorbeeld uit de Boswijzer van 2011. De serre was niet bekend op basis van gegevens van de Landbouwadministratie en is via deze verwerking in de categorie ‘groen’ gebleven. Doordat de serre ondertussen wel geregistreerd stond als landbouwgebruik is de serre in de huidige Boswijzer 2013 niet meer terechtgekomen in de categorie ‘groen’ en in de vergelijking met de eerste Boswijzer is die verdwijning bestempeld als een ontbossing.

Werkwijze

Voor de categorie ‘groen’ werd er gewerkt met twee relatieve hoogten, laag groen en hoog groen, met als grens drie meter hoogte om dit onderscheid te maken. Wat is nu een bos volgens de Boswijzer?

Het gaat om alles uit de categorie ‘hoog groen’ met een grootte van 0,5 hectare, wat beantwoordt aan de FAO-norm, een internationale basis dus. Daarbij is het percentage bedekking hoger dan 50 procent, is de lengte-breedteverhouding 2,5 en de hoogte drie meter. De benadering van wat volgens deze afspraken een bos is, verschilt van de juridische definitie op basis van het Bosdecreet, zijnde drie maal drie bomen of tien maal tien meter, en is eigenlijk strenger.

Mevrouw Evenepoel verwijst naar de gegevens van de universiteit van Maryland. De methodiek van Maryland is gelijkaardig aan die van het ANB en het AGIV, met het verschil dat universiteit van Maryland werkt met satellietbeelden en telt met blokken van 30 meter en een boomhoogte van 5 meter.

Opzet

Het gaat bij de Boswijzer om een ‘bos’ volgens afspraken. Er is een duidelijk verschil met het juridische bos van het Bosdecreet. De Boswijzer is een meetinstrument, zoals een ander instrument, en aan elk meetinstrument zijn voor- en nadelen verbonden.

Het biedt de mogelijkheid om het resultaat te objectiveren, om sneller te werken door om de twee of drie jaar te meten en de gegevens kunnen worden gebruikt bij monitoringsprogramma's zoals die voor het Kyoto-protocol, de FAO en het Europees Milieuagentschap.

Editie 1 was de nulmeting. Toen is er geen vergelijking gemaakt met de bosreferentiaal, omdat de meetmethode anders was. Het ANB wil alleen vergelijkbare gegevens vergelijken. Merkwaardig is, stelt mevrouw Evenepoel, dat bij de nulmeting iedereen de gegevens heeft aanvaard. De beelden waren van 2009, het rapport en de producten van 2010 en het persbericht van 2011, dus spreekt men over de Boswijzer van 2011. Editie 2 is de eerste vervolgmeting. De beelden dateren van 2012, het persbericht is verstuurd op 17 oktober 2013.

Conclusie

De conclusie is dat er in 2011 177.424 hectare ‘bos’ was, bos tussen aanhalingstekens om te benadrukken dat het beantwoordt aan de gegeven afspraken. In 2013 was er 185.686 hectare ‘bos’. Er is dus een stijging van 8262 hectare. De Boswijzer toont een zeer sterke dynamiek. Uiteraard is er nog verdere detailanalyse nodig. Het positieve saldo is te danken aan nieuwe bosuitbreiding en spontane verbossing, die aanzienlijker is dan soms wordt aangenomen. Ontbossing, bijvoorbeeld in de LIFE-projecten of gewone eindkappen in normaal bosbeheer, gaat meteen in min. Ook dichtgroei en herbebossing zitten in het positieve saldo. De reële situatie op het terrein is het gevolg van het gevoerde beheer, al dan niet aangestuurd door het beleid.

Het ‘bos’-areaal is de hoeveelheid ‘bos’ die er is, ongeacht waar het staat, hoe het is ontstaan en welk beleid er is. Mevrouw Evenepoel benadrukt dat elke ontbossing wordt meegeteld, maar dat omgekeerd niet elke bosuitbreiding meetelt. Het Lintbos in Grimbergen bijvoorbeeld is in 2003 aangelegd, maar is pas nu in grote mate meegerekend, omdat het nu beantwoordde aan de kwalificatie van ‘bos’. Het areaal bevat ook ‘bos’ in een bebouwde omgeving. Het is hoog groen in voldoende grote oppervlakte met voldoende kroonbedekking, wat inderdaad in een villawijk kan zijn. De bossen in villawijken en op golfterreinen bestaan.

Mevrouw Evenepoel is van mening dat er geen discussie moet worden gevoerd over de cijfers. Elk meetsysteem heeft zijn voor- en nadelen. Zij denkt dat er verwarring is ontstaan. Sommigen denken dat het positief saldo enkel te danken is aan volledig nieuwe bosuitbreiding, maar dat is niet de enige factor. De Boswijzer gaat ook niet enkel over juridisch bos. De Boswijzer is evenmin een maat voor de waarde van de vegetatie. Een ander misverstand is dat de Boswijzer een exacte bosoppervlakte geeft. Wie een betaalbaar en foutenvrij systeem heeft, mag het meteen aanbieden aan het ANB. Vlaanderen kan alleen maar jaloers zijn op de cijfers van de NASA, die heel gedetailleerd kan kijken. Dat zal wel meer kosten dan het ANB zich kan veroorloven.

Te onthouden

Mevrouw Evenepoel besluit: het systeem is snel herhaalbaar, indien beide partners over voldoende middelen beschikken. Het is objectief. De methodologie is herhaalbaar. De verwerking verloopt semi-automatisch. Er is geen subjectiviteit door terreininterpretatie. Het is innovatief en kan worden geoptimaliseerd door de ontwikkeling van de technologie en het beeldmateriaal. Het is transparant, want iedereen kan het altijd nakijken via de geoloketten op de website van het AGIV.

Een voorbeeld is het Lintbos. Het werd in 2003 aangeplant. In de meest recente Boswijzer zijn enkele delen bos geworden omdat ze nu pas voldoen aan de criteria. Een medewerker van mevrouw Evenepoel heeft vandaag met het kaartmateriaal van Maryland het Lintbos bekeken en dan was er plots veel minder bos te zien. De bomen zijn immers nog geen 5 meter hoog. Dat is een duidelijk verschil, maar qua methodologie is het heel vergelijkbaar.

1.2. Ruimtelijk bedreigde bossen

Het tweede deel van de uiteenzetting van mevrouw Evenepoel gaat over de ruimtelijk bedreigde of de zonevreemde bossen. Het Vlaamse regeerakkoord zegt: “We maken ook werk van het in kaart brengen van de zonevreemde bebossing en herbestemmen de bossen daar waar nuttig en mogelijk is.”. Dat werd overgenomen in de beleidsbrieven Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening.

De studie

Het ANB heeft een studie laten uitvoeren waarvan de resultaten, analyse en oplossingssporen bekendgemaakt werden in het voorjaar van 2013¹. Eerst werd de methodiek bepaald op basis van een multicriteria-analyse. Er is rekening gehouden met oppervlakte, biologische waardering, ouderdom, ligging ten opzichte van de gewenste natuur- en bosstructuur. De basis daarvoor was de Boswijzer 2011. Resultaat van de analyse: er is 65.000 hectare zonevreemd bos. Dat werd opgedeeld in drie klassen op grond van de criteria.

¹ “Inspelen op de problematiek van zonevreemde bossen: oplossingsspoor van de planologische aanpak”. Deelrapport 1 (juni 2012) en deelrapport 2 (maart 2013), Grontmij Belgium.

Er zijn een aantal cases besproken in workshops. De bossen werden bekeken in de verschillende ruimtelijke bestemmingen: landbouw, woonpark, recreatie, ambachtelijke zone en ontginning. Op grond daarvan zijn oplossingssporen uitgewerkt, onder andere een beslissingsboom voor het uitwerken van oplossingstrajecten op lokaal niveau.

Het traject verliep als volgt. Er was een stuurgroep met het ANB, het INBO en Ruimte Vlaanderen. Er was een klankbordgroep met het Algemeen Boerensyndicaat, de Boerenbond, Natuurpunt, Bos+, de Minaraad, de VVP, de afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling van het Departement Landbouw en Visserij, het Agentschap Ondernemen, alle betrokkenen dus. Het rapport is beschikbaar op de website van het ANB.

De resultaten

Op basis van de informaticatechnische verwerking, de desktoptoepassing wordt dat genoemd, werd berekend dat 20.811 hectare bos ‘meest waardevol’ was op basis van de gekozen multicriteria-analyse. Dat is de hoogste klasse. De meeste van die bossen situeren zich in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, gevolgd door woonpark, agrarisch gebied en gebied voor verblijfsrecreatie.

Op basis daarvan werd een verfijning doorgevoerd door terreinwerk. Het resultaat is dat het ANB zich gaat focussen op bossen waar actie nodig is. Dat is 12.400 hectare, die wordt intern de ‘toplaag’ genoemd.

Er is geen directe actie nodig voor 7760 hectare omdat die reeds in goede handen zijn. Ze vallen namelijk onder een beheerplan, een beheersovereenkomst of een inrichtingsproject. Of op grond van recent beslist beleid, bijvoorbeeld een goedgekeurde verkavelingsvergunning, kan worden gefocust op die delen van boscomplexen waar de functie nog niet is gerealiseerd. Voor de al gerealiseerde bestemming is herbestemming dan ook niet meer aan de orde.

Plan van aanpak

Het plan van aanpak dat uit de actie voortvloeit, is zowel proactief als reactief. Proactief betekent herbestemming door sectorale ruimtelijke uitvoeringsplannen of via lopende processen, een aangepast aankoopbeleid door het ANB en de bevoegde minister, sectorale aanpassingen in de vorm van een verstrenging van het interne beoordelingskader over het toestaan van ontheffingen op het verbod tot ontbossing of de instelling van een ontbossingsverbod door aanpassing van het Bosdecreet of een nieuw decreet.

Reactief houdt in een toetsingskader opstellen voor plannen, projecten, vergunningen, dat kan worden toegepast door de lokale overheden en een voorstel om een implementatietraject met de provincies uit te werken.

2. Inleidende uiteenzetting door professor Bart Muys van de Onderzoeksgroep Ecologie en beheer van Bossen van de KU Leuven

Professor *Bart Muys* verwijst eerst naar het ontwerp van langetermijnplan Bosbouw, dat in het Bosdecreet werd aangekondigd maar dat nooit werd goedgekeurd. Het bevat de drie pijlers van het Vlaamse bosbeleid: bosbehoud, bosuitbreiding en duurzaam bosbeheer. In de pijler bosbehoud is er een kwantitatief en een kwalitatief aspect. We willen niet alleen een zekere hoeveelheid bos, we willen ook dat dat bos een zekere kwaliteit heeft. Er zijn vandaag twee complementaire instrumenten, aldus professor Muys: de Boswijzer, die vooral het bosbehoud kwantitatief benadert en de bosuitbreiding monitort, en de beschermingstool voor waardevolle bossen, die zich vooral toespitst op het kwalitatieve bosbehoud en op duurzaam bosbeheer.

2.1. *Boswijzer*

Doel en methode

Het doel van de Boswijzer is de betrouwbare bewaking van de bosoppervlakte in functie van de tijd. De voorwaarden zijn een eenduidige bosdefinitie en een effectieve kwantificeringsmethode. Elk land hanteert wel een eigen bosdefinitie. In Vlaanderen hanteert het Bosdecreet een duidelijke bosdefinitie.

De interne afspraak in de Boswijzer is dat het om 0,5 hectare grondoppervlakte moet gaan, dat het bos gedomineerd moet zijn door bomen van 3 meter of meer hoog, dat het bos een minimale densiteit moet hebben met meer dan 50 procent kroonbedekking en dat het een ecosysteem met een eigen fauna en flora moet zijn. Het Bosdecreet voegt daar nog een aantal twijfelachtige elementen aan toe die al dan niet als bos kunnen worden beschouwd.

Op basis van de bosdefinitie wordt het instrument bepaald om de bosoppervlakte op te volgen. Voor Vlaanderen is de Boswijzer het monitoringinstrument. Professor Muys feliciteert de Vlaamse overheid omdat zij het initiatief heeft genomen om een dergelijke hoogtechnologische tool te ontwerpen om de bosoppervlakte op langere termijn te volgen.

De tool maakt gebruik van digitale luchtfoto's en volgt dan drie stappen. In de eerste stap wordt, op basis van kleur, een onderscheid gemaakt tussen groen en niet-groen. Dan wordt er een digitaal hoogtemodel gehanteerd om hoog van laag groen te onderscheiden. Ten slotte wordt de bomenkaart omgezet in een boskaart. Daarbij worden bospolygonen van minstens 0,5 hectare gevormd.

De nauwkeurigheid van de kartering wordt gecontroleerd door middel van terreinwaarnemingen. De nauwkeurigheid werd vastgesteld op 96 procent. Er kan dus op de totale bosoppervlakte van 177.000 hectare bos een foutmarge zijn van 4 procent, ongeveer 7200 hectare, in plus of in min.

Evaluatie van de Boswijzer

Professor Muys stelt dat zijn dienst met het oog op de evaluatie van de Boswijzer geen grondige studie heeft gemaakt. Na de uitnodiging van het Vlaams Parlement heeft het laboratorium op basis van de bestaande informatie wel een snelle analyse gemaakt, zo goed en zo kwaad als het kon.

De spreker is van oordeel dat de Boswijzer een krachtig hoogtechnologisch instrument is, dat een 'state of the art'-werkwijze volgt in de geest van het Bosdecreet, dat wil zeggen dat het bossen karteert zoals ze in het decreet zijn gedefinieerd. De Boswijzer is ook een typische 'remote sensing'-tool. Een dergelijke tool kijkt per definitie van bovenuit en neemt dingen waar die er op de grond anders uitzien. Zo kunnen ook boomrijke tuinen, bosverkavelingen, brede dreven, zelfs serres waarin groen staat en die meer dan drie meter boven het maaiveld uitsteken als bos worden beschouwd. Het kan dat boomkronen wegen overdekken, en dat op die manier een weg als bos wordt beschouwd.

In de pers is bijvoorbeeld vermeld dat een serre als bos wordt gekenmerkt, omdat het om een groene oppervlakte gaat die meer dan 3 meter boven het maaiveld uitsteekt. Het instrument heeft correct geregistreerd, maar volgens de geest van de wet is een serre natuurlijk geen bos. Dergelijke foutjes zijn onvermijdelijk, maar volgens professor Muys is dat niet het belangrijkste punt.

Er zijn aanwijzingen dat er een aantal manco's in de Boswijzer zitten. Elke expert vraagt zich af hoe een bosuitbreiding met 8200 hectare kan. Dat zou een toename van de bosindex met 2 procent betekenen, wat zou impliceren dat Vlaanderen bij de vijf landen behoort met de grootste bosuitbreiding ter wereld. In die lijst staan China, Denemarken en Rwanda, landen waar zeer actief aan bosuitbreiding wordt gedaan. De vraag is dan waar het fout gaat.

Volgens professor Muys zijn er inherente manco's aan het beeldmateriaal. De beeldkwaliteit kan slecht zijn: die zou in 2009 goed zijn geweest, maar in 2012 wat minder. De vliegtuigen die 's avonds vliegen vangen langere schaduwen op, waardoor het bosareaal wordt overschat. Er bestaan technieken om die afwijking te corrigeren, maar professor Muys weet niet of die zijn toegepast. De vraag is ook of de beelden steeds met dezelfde sensor, op dezelfde hoogte en in dezelfde atmosferische voorwaarden zijn gemaakt.

Professor Muys vraagt zich ook af of er geen problemen zijn met 'stap 3', met name de minimale bosoppervlakte van 0,5 hectare. Op de kaarten staan snippers die veel kleiner zijn dan 0,5 hectare. Volgens professor Muys heeft het algoritme op dat punt niet goed gefunctioneerd. Ook de lengte-breedteverhouding lijkt niet altijd tot goede resultaten te leiden. Evenmin is duidelijk wat de rol van het bedekkingscriterium van 50 procent is.

Een belangrijk punt is de foutenmarge van 4 procent. Dat cijfer komt van de administratie. Dat betekent dus een marge van plus of min ongeveer 7200 hectare. Dat betekent dat men eigenlijk niet zeker is dat er een bosuitbreiding met 8200 hectare is gebeurd. De fout is potentieel groter dan de winst. Het zou evengoed kunnen dat er geen sprake is van een bosuitbreiding. Misschien is er zelfs sprake van ontbossing. Die foutenmarge geldt voor de eerste fase en voor de tweede fase van 2012. Professor Muys vraagt zich af wat de foutenmarge is voor de evolutie. Hij heeft daarover niets teruggevonden.

Het is zo dat een foutenmarge die op de twee kaarten in dezelfde zin gaat, ervoor zorgt dat de fout in de 'change detection' beter moet zijn. Als de richting van de foutenmarge op de eerste kaart verschilt van die op de tweede, dan stapelen die fouten zich op. Een regel van de foutenberekening schrijft voor dat men voor de berekening van de change de factor $\sqrt{2}$ moet toepassen. Dat betekent dus dat men dat cijfer van 7200 moet vermenigvuldigen met 1,4, wat zorgt voor een foutenmarge van 10.000 hectare, wat dus meer is dan de meegedeelde bosuitbreiding van 8200 hectare. Professor Muys stelt dat hij met andere woorden niet kan besluiten dat er wel degelijk sprake is van een bosuitbreiding.

De verandering lijkt te zijn gemeten op pixelniveau. Het is begrijpelijk dat die fijne resolutie wordt gebruikt, maar het agentschap moet zich realiseren dat de vergelijking van twee kaarten op basis van de pixels zorgt voor zeer veel kleine foutjes. Volgens specialisten van het Joint Research Centre in Ispra zou men voor de berekening van de 'change detection' beter een minimale kaartenheid hanteren die zorgt voor een wat grotere resolutie, zodat de foutenmarge verkleint.

De administrateur-generaal heeft gelijk wanneer zij stelt dat bosuitbreiding veel omvat, ook verbossing van tuinen en groei van boomkronen. De bossen groeien, wat zich volgens de kaart vertaalt in honderden hectare extra bos. Op de getoonde kaart van Brasschaat is te zien hoe verkavelingen eruit zien, waar bomen worden gekapt, waar bomen bijkomen en waar andere groeien. De spreker wijst erop dat stukken bos in een verkaveling volgens het Bosdecreet ook als bos gelden, en dat er dus ook boscompensatie betaald moet worden als daar wordt ontbost.

De Boswijzer geeft geen informatie over de kwaliteit van de bossen, maar in combinatie met allerlei ander kaartmateriaal wordt dat wel mogelijk. De heer Muys besluit dat meer

onderzoek aangewezen is. Hij geeft ook nog mee dat gelijkaardige tools in het buitenland gelijkaardige methodologische problemen kennen.

Marylandmethode

Hij verwijst ook naar de nieuwe tool van de University of Maryland, een wereldboskaart, die recent in het magazine Science is verschenen². Die kaart hanteert een lagere resolutie en is dus veel ruwer dan de Boswijzer. Om de algemene beleidsuitspraken rond de Boswijzer te toetsen, heeft de heer Muys de tool van de universiteit van Maryland gebruikt om te bekijken wat er in Vlaanderen gebeurt.

Er zijn vooreerst enkele verschillen met de Boswijzer. Zo gebruikt de tool van de universiteit van Maryland satellietbeelden in plaats van vliegtuigbeelden. Hij bekijkt ook de periode 2000-2012, terwijl de Boswijzer de laatste drie jaar bekijkt. De data die achter de wereldboskaart zitten, zijn bovendien nog niet beschikbaar. Hij kan zich voorlopig dus enkel baseren op de visuele kaarten.

De kaart 'forest gain' voor het Vlaamse Gewest toont een uitbreiding van honderden hectaren voor de periode 2000-2012. Kijkt men naar de kaart van 'forest loss', dan ziet men ontbossingen op het niveau van duizenden hectaren. Dat ligt in de lijn der verwachtingen, benadrukt de heer Muys, omdat er onder meer grootschalig is ontbost om aan heideherstel te doen.

Een voorlopige interpretatie van de kaarten leidt tot de conclusie dat de evolutie van de Vlaamse bosoppervlakte over de laatste twaalf jaar sterk negatief is. Dat spreekt tegen wat de Boswijzer vertelt, maar de wereldboskaart gaat over de laatste twaalf jaar en de Boswijzer slechts over de laatste drie jaar. Er zou dus een trendbreuk kunnen zijn in de laatste drie jaar. Pas over drie jaar, bij de nieuwe Boswijzer, zal blijken of die trend wordt doorgezet, besluit de spreker.

De kaart van de universiteit van Maryland toont volgens professor Muys ook aan dat er geen ecologisch en financieel afwegingskader bestaat tussen de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 en het beleid inzake bosbehoud. Hij vindt het goed dat de Natura 2000-doelstellingen worden gehaald en er aan heideherstel wordt gedaan, maar hij ziet ook nood aan een afwegingskader, om te bepalen hoever de overheid daarin wil gaan. Twee derde van de totale Vlaamse bosoppervlakte ligt immers op oude heidegronden. Met andere woorden, als men alle heide wil herstellen, verdwijnt het Vlaamse bos.

2.2. Zeer waardevolle bossen

Een volgend punt betreft de kwaliteit van de bossen. De heer Muys wil het hebben over de zogenaamde 'zeer waardevolle bossen', bossen met patrimoniale waarde, die dus verdienen om te worden beschermd. Die patrimoniale waarde ligt vooral in de biodiversiteit, maar ook in de geologische, geomorfologische en bodemkundige eigenschappen. Het gaat bijvoorbeeld om bodems die sinds het laatste glaciaal nooit ontgonnen zijn en dus een schat aan paleontologische, archeologische en geomorfologische informatie bevatten.

In het kader van het Internationaal Jaar van de Bossen van de Verenigde Naties is in Leuven een internationaal symposium georganiseerd. Daar is onder meer de metaforumtekst 'Forests 2011' uit voortgevloeid, waarin specifieke hoofdstukken zijn gewijd aan de 'ancient woodlands' en de 'virgin forests' in Europa en aan de nood aan beschermingsmaatregelen ter zake. De tekst is ook gebruikt als bron van informatie voor de nieuwe

² "High-Resolution Global Maps of 21st-Century Forest Cover Change". Science 15, november 2013, Vol. 342 no. 6160, p. 850-853.

‘Forest Strategy’ van de Europese Commissie. Het gaat in de tekst over primaire bossen en oude bossen. In Vlaanderen zijn er geen primaire bossen, en dus moet men zich concentreren op de oude bossen die er nog zijn.

Definitie en belang van oud bos

Professor Muys haalt de definitie van ‘oud bos’ aan van zijn collega professor Martin Hermy. Het gaat over bossen die sinds mensenheugenis nooit voor landbouw zijn ontgonnen. Dat zijn geen primaire bossen, maar ze hebben een onverstoorde bosbodem en een zeer spontane fauna en flora, die uniek zijn voor dat soort bossen. Om praktische redenen wordt in Vlaanderen het jaar 1775 als limiet genomen, met de eerste topografische kaart waarover men kan beschikken. Oude bossen zijn dus bossen die sinds 1775 in alle kaarten continu bos zijn gebleven.

De literatuur leert dat oud bos van uitzonderlijk belang is qua kruidvegetatie en qua flora. Niet alleen is de biodiversiteit groter in die bossen, maar de soorten die er voorkomen, zijn uniek en onvervangbaar. Als een dergelijk bos dus wordt gekapt en er zelfs maar tijdelijk, voor een jaar of vijf, sprake is van een ander landgebruik, dan is die natuurwaarde eigenlijk definitief verloren. De effecten daarvan zijn nog honderden, misschien zelfs duizenden jaren later te zien. De oude bossen zijn dus eigenlijk hotspots van biodiversiteit, die niet verloren mogen gaan. De collega’s van het INBO hebben professor Muys bevestigd dat dit niet alleen voor de flora zo is, maar ook bijvoorbeeld voor de schimmels en de insectenfauna die daar voorkomen. Als er eenmaal wordt ontbost, dan gaan er soorten verloren, en die komen niet meer terug.

Die oude bossen vormen dus een zeer goede basis om prioriteiten te stellen in het beleid. Vlaanderen telt ongeveer 23.000 hectare oud bos, wat een heel mooi getal is. De Nederlanders zijn jaloers op het Vlaamse areaal oud bos. Jammer genoeg gaat dat oud bos echter nog steeds verloren. Recent was er nog een geval in Antwerpen waarbij een ontbossingsvergunning werd verleend voor een oud bos.

Professor Muys verwijst naar de INBO-studie uit 2003, waarin dat oud bos werd bekeken ten opzichte van de bestemmingen³. Daaruit blijkt dat 1551 hectare oudbosfragmenten zonevreemd liggen. Dat zijn heel kleine snippers, die vaak deel uitmaken van een groter boscomplex. Het is ook belangrijk te weten dat die snippers op zich niet levensvatbaar zijn. Omdat ze in een groter complex liggen, zijn ze beter gebufferd. Die zeldzame soorten hebben zo ook de mogelijkheid om te migreren naar het bos errond. Die oudbosnippers behoren dus eigenlijk tot de 6620 hectare zeer waardevol zonevreemd bos. Voor professor Muys is dat de kern van de waardevolle zonevreemde bossen waarop het beleid zich moet concentreren voor het nemen van decretale maatregelen. Hij is het helemaal eens met de administrateur-generaal als zij zegt dat er een aantal maatregelen moeten worden genomen, zoals het strenger maken van de ontbossingsvergunningen voor alle waardevolle bossen, maar voor die zeer waardevolle bossen op basis van dat oudbosconcept is er maar één weg en dat is dat er decretaal bestemmingswijzigingen moeten worden doorgevoerd.

2.3. Algemene besluiten

Professor Muys trekt de volgende algemene besluiten. Een beduidend deel van het areaal aan zeer waardevolle bossen, dus dat oud bos, is onvoldoende beschermd en rechtstreeks bedreigd. Daar zijn ook recente voorbeelden van te vinden. Voor de instandhouding

³ Leyman, A.; Vandekerkhove, K. (2003). Beleidsondersteunend onderzoek rond ‘zonevreemde’ bossen, bosuitbreiding en A-locaties: deelrapport luik 1: opstellen van een rangorde voor gewestplanwijzigingen van ‘zonevreemde’ bossen. Rapporten van het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer – sectie Bosbouw, maart 2003.

ervan is het dus nodig om een algemeen decretaal beschermingsinitiatief voor ruimtelijk bedreigde zeer waardevolle bossen te nemen. Ook vindt hij dat een sterkte-zwakteanalyse van het Duinendecreet nuttig zou zijn. Dat decreet was zeer succesvol voor het beschermen van de laatste duinen, maar er was ook kritiek op. Er zou onvoldoende zijn gecommuniceerd ten aanzien van de gedupeerden. Er zou onvoldoende informatie op voorhand zijn geweest, en misschien is er ook te weinig compensatie geweest. Er moet lering worden getrokken uit dat decreet om een beschermingsdecreet voor die zeer waardevolle en ruimtelijk bedreigde bossen te maken.

Professor Muys pleit voor een eenduidig toepassen – wat trouwens grotendeels gebeurt – van de bosdefinitie in alle beleid, dus in het Bosdecreet, in de Boswijzer, bij boscompensatie enzovoort. Hij hoort soms dat de boscompensatie ook wordt toegepast op boomsnippen kleiner dan 0,5 hectare. Hij vindt dat de overheid consequent moet zijn. In dat geval kan er ook geen compensatie aan de eigenaars worden gevraagd.

Professor Muys vindt de resultaten van de Boswijzer tot nu toe onbruikbaar om aan beleid te doen. Maar hij vindt het instrument wel zeer veelbelovend. Hij pleit er niet voor het te laten varen, maar naar zijn gevoel is het prematuur. Er zitten mogelijk een aantal problemen of bugs in. Dat moet rustig worden bekeken en onderzocht, waarna aanbevelingen moeten worden geformuleerd, bijvoorbeeld over de aggregatie van pixels, de beschaduwing en het wegwerken van ruis. Zo kan men de fout in de Boswijzer kleiner maken, zodat het een fijner beleidsinstrument wordt, dat kan worden gebruikt voor communicatie en beleid. Ook door een herhaling in de tijd zal dat instrument sowieso beter worden. Het is heel moeilijk om trends waar te nemen over een periode van drie jaar. Over langere periodes zal dat hoe dan ook beter gaan. Ook wordt aanbevolen de Boswijzer te combineren met andere datalagen. Op die manier kunnen er heel interessante uitspraken worden gedaan over de boskwaliteit en dergelijke. Grontmij voert een studie uit waarin reeds een aanzet daartoe wordt gegeven.

Tot slot herhaalt professor Muys nog dat onafhankelijke wetenschappelijke bronnen uit de VS aantonen dat Vlaanderen zijn bosbalans niet onder controle heeft. De voorbije twaalf jaar is beduidend veel bos verloren gegaan. Vlaanderen beschikt nog altijd niet over voldoende instrumenten om voor bosbescherming en bosuitbreiding te zorgen.

3. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Dirk Peeters* wil dieper op het instrument Boswijzer ingaan. Hij is het eens met de stelling van professor Muys dat het instrument tot nu toe nog niet geschikt is om beleidsconclusies te trekken. Het is net om die reden dat hij de minister hierover een actuele vraag heeft gesteld (*Hand. VI.Parl. 2013-14, nr. 5*). De minister heeft de resultaten als een realisatie van haar beleid voorgesteld, wat de heer Peeters steeds in twijfel heeft getrokken. De heer Peeters baseert zijn mening over het beleid van de minister op de verleende ontbossingsvergunningen en op de bosuitbreidingsprojecten die in hun kinderschoenen blijven steken.

Aangezien het instrument momenteel nog prematuur is en te veel fouten bevat, vraagt de heer Peeters zich af hoe hiermee verder moet worden omgegaan. De aangehaalde foutenmarge van 4 procent is niet gering. Er is over 8200 hectare aan bijkomende bossen gecommuniceerd, maar het is evengoed mogelijk dat ondertussen ook 1000 hectare is verdwenen. Indien wat dieper wordt ingezoomd, kan hetzelfde instrument andere resultaten opleveren.

De heer Peeters zou ook graag vernemen hoe volgens de administrateur-generaal met die foutenmarge moet worden omgegaan. De vraag is vooral hoe hiervan in de toekomst een waardevol instrument voor het beleid kan worden gemaakt.

De heer Peeters heeft een voorstel van decreet ingediend om de waardevolle bossen te beschermen. Hij heeft zich hiervoor op de methodologie van het Duinendecreet gebaseerd. Aan de hand van een multicriteria-analyse wil hij tot een ontbossingsverbod voor de toplaag van de waardevolle bossen komen. Eventueel kunnen later herbestedingen volgen. In elk geval vindt hij dat de Vlaamse Regering het initiatief moet nemen om zo snel mogelijk tot een ontbossingsverbod te komen en kapvergunningen te weigeren.

Het gaat om een goed instrument, maar er is nood aan bijsturing. Uit een evaluatie blijkt dat op het vlak van de communicatie fouten zijn gemaakt.

Ook over compensaties en schadevergoedingen zijn opmerkingen gemaakt. De heer Peeters zou van professor Muys graag vernemen wat uit de evaluatie van het Duinendecreet is gebleken en op welke vlakken eventueel verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

Mevrouw *Gweny De Vroe* laat opmerken dat de problematiek van bescherming van waardevolle bossen al meermaals aan bod is gekomen in de commissie Leefmilieu, recent nog op 1 oktober 2013 (*Hand. VI.Parl. 2013-14, nr. C4*). In oktober 2013 heeft de minister dan plots 8200 hectare extra bos getoverd naar aanleiding van een mededeling over de Boswijzer. Daar is al eerder uitvoerig over gedebatteerd in de plenaire vergadering van 9 oktober 2013 (*Hand. VI.Parl. 2013-14, nr. 5*). Mevrouw De Vroe vindt het verrijkend beide visies op de Boswijzer tijdens deze hoorzitting te kunnen horen.

Het lid vraagt het ANB om een reactie op de kritiek van professor Muys op de gebruikte telmethode. Hij heeft deze methode prematuur genoemd. Het lid zou graag vernemen of er al plannen zijn om de methode in de toekomst te verfijnen en bij te sturen. Volgens haar gaat het om een goede tool die echter nog grondig moet worden bijgestuurd alvorens beleidsmatig te kunnen worden gebruikt.

Het lid verwijst tevens naar het door ANB aangekondigde plan van aanpak en naar het hoger vermelde debat in de plenaire vergadering. Tijdens dat debat is onder meer over de bijkomende afbakening van 10.000 hectare bos gesproken. Minister Schauvliege heeft toen verklaard dat minister Muylers druk bezig was met het afbakeningsproces van de gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur. De betrokken gebieden moeten als buitengebied worden aangeduid en afgebakend. Mevrouw De Vroe zou graag van het ANB vernemen hoe ver dit staat. Dit is volgens haar tenslotte een belangrijke oefening.

Aangezien professor Muys naar de boscompensatie heeft verwezen, haalt mevrouw De Vroe eveneens aan dat de commissie de minister meermaals heeft gevraagd naar de stand van zaken van het Bossencompensatiefonds. Volgens de minister werd hier werk van gemaakt en zijn er middelen besteed. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag blijkt evenwel dat het fonds momenteel nog een immens budget heeft. De huidige reserves bedragen 8.728.000 euro. Mevrouw De Vroe zou graag vernemen wat de visie van het ANB is en hoe die middelen zullen worden geactiveerd om in de toekomst meer bosareaal te ontwikkelen.

Mevrouw *Tine Eerlingen* vraagt mevrouw Evenepoel over welke gevallen het gaat wanneer ze het in het plan van aanpak bij de proactieve punten heeft over “herbesteding in bepaalde gevallen”. In welke gevallen volgt het agentschap het andere spoor?

Professor Muys heeft de cijfers gegeven voor zonevreemd oud bos. Stemmen die cijfers overeen met de toplaag die het ANB naar voren schuift? Gaat het over alle ruimtelijk bedreigde oude bossen?

De heer *Lode Ceyssens* vraagt aan mevrouw Evenepoel hoeveel foute berekeningen er uit de eerste Boswijzer zijn gehaald. Is dat op een of andere manier te kwantificeren? Aan professor Muys vraagt hij verduidelijking over de stelling dat het vandaag te vroeg is om conclusies te trekken uit de Boswijzer en dat men pas bij een volgende Boswijzer kan evalueren. Het lid las in de krant dat de overheid haar huiswerk zou moeten overdoen. Dat schept verwarring. Is het de stelling van de professor dat de Boswijzer niet deugt en dat die moet worden opgeborgen? Of blijft de professor bij zijn betoog dat de Boswijzer moet worden geëvalueerd en dat het wel een deugdelijk instrument is?

De heer *Jurgen Vanlerberghe* hoorde lovende woorden van de professor wat betreft de methodiek van de Boswijzer. Hij sprak van een ‘state of the art’-instrument. De fout werd gemaakt in 2011. Het agentschap kreeg toen een nieuw instrument, maar had wellicht onvoldoende aandacht voor de methodologische tekortkomingen waar professor Muys op heeft gewezen. De heer Vanlerberghe vraagt of het agentschap zich kan vinden in de voorstellen die worden gedaan om het instrument verder te verfijnen. Is daar een budget voor? Zijn er met andere woorden budgettaire haalbare oplossingen om de fouten uit te zuiveren? Als dat niet kan, heeft hij de indruk dat de opmerkingen dermate fundamenteel zijn dat het instrument misschien weer moet worden opgeborgen.

Een tweede vraag is bestemd voor professor Muys. De studie van Grontmij heeft het over 20.811 hectare meest waardevolle bossen. In de uiteenzetting van mevrouw Evenepoel wordt dat verder verfijnd op basis van veldonderzoek naar een oppervlakte van ongeveer 12.400 hectare, de toplaag waar actie voor nodig is, en 7760 hectare waar geen actie voor nodig is. Stemt die toplaag overeen met de zeer belangrijke bossen waar de professor het over heeft en waarvoor in eerste instantie een decretaal initiatief nodig is?

Wat betreft de 7760 hectare waarvoor volgens mevrouw Evenepoel geen actie nodig is omdat het bos in goede handen is, of waar het door recent beslist beleid al verloren is gegaan, vraagt het lid of uit de verdere verfijning en het terreinwerk gebleken is hoeveel bos daarvan reeds verdwenen is.

Een laatste vraag van de heer Vanlerberghe gaat over de reactieve aanpak. In hoeverre is er met de provincies al overleg geweest over het implementatietraject waarin zij een rol zouden moeten spelen? Wat zijn daarin de vooruitzichten?

Mevrouw *Tinne Rombouts* vindt deze hoorzitting over de waardevolle bossen en de Boswijzer heel interessant. Toch vindt zij dat het debat op een onaangename en niet-respectvolle manier is gestart door de berichtgeving van vanmorgen in de kranten. Het lid heeft in de krant geen positief woord gelezen over de Boswijzer. De vorige spreker heeft nochtans gezegd dat het instrument op zich een aantal waardevolle zaken bevat. De overheid krijgt zelfs gelukwensen over de wijze waarop de Boswijzer is opgesteld.

Volgens het lid is ook duidelijk dat het niet de bedoeling is dat de overheid het beleid op de Boswijzer baseert, maar wel dat er een trend wordt vastgesteld.

De criteria die in 2011 zijn afgesproken, zijn volgens mevrouw Rombouts volgens dezelfde methode toegepast. Een aantal fouten die in 2011 in het systeem zaten, zijn er volgens het lid uit gehaald en dat beïnvloedt de resultaten op een positieve manier. Professor Muys heeft geen duidelijk zicht op de foutenmarge en gaat in zijn berekening uit van een worst-casescenario. Daarin zijn de fouten maximaal en integraal opgeteld. Door de fouten van 2011 eruit te halen, zoals het meetellen van serres en andere elementen, wordt die oppervlakte nu echter meegeteld als ontbossing. Het lid vraagt of het dan ook niet correct is om rekening te houden met de aanpassingen van het systeem, waardoor de resultaten positiever zijn.

Mevrouw Rombouts vraagt zich ook af of rekening wordt gehouden met de foutenmarge van het systeem van de universiteit van Maryland. Worden ook die onderzoekers geconfronteerd met hetzelfde probleem? Professor Muys lijkt sympathie te hebben voor het systeem van Maryland aangezien hij heeft gekeken wat het oplevert voor Vlaanderen. Het lid vraagt zich af of het probleem van de foutenmarge daarmee is opgelost. Vraag is ook of er alternatieven zijn waarbij er geen foutenmarge is. Het is immers de bedoeling om de trend in beeld te brengen en vooruitgang te boeken op beleidsvlak.

Het toepassen van het systeem van Maryland zou volgens de professor het voordeel hebben van met een grotere schaal te werken. Dat verwondert mevrouw Rombouts want zij meent dat het voor wetenschappers altijd interessant is om meer in detail te gaan. Vlaanderen is ook geen gemakkelijke regio, het is een sterk verstedelijkt gebied. Door de ruimtelijke ordening zijn er veel meer snippers van een halve hectare bos in Vlaanderen dan elders. Het zou volgens het lid dan ook jammer zijn indien er niet langer in detail zou worden gegaan.

Een andere vraag is of de bossen die zijn verdwenen, vergunde ontbossingen zijn of ontbossingen die vanuit Natuur zijn doorgevoerd. In natuurgebieden zijn er grote ontbossingen geweest om gronden opnieuw om te vormen tot heide.

Voor mevrouw Rombouts is het belangrijk dat de bosdefinitie goed wordt omschreven en dat er altijd dezelfde definitie wordt gebruikt, zodat vergelijken mogelijk is. Ze vraagt of het juist is dat in een aantal buurlanden vegetaties en zelfs heidevegetaties met verspreide bomen als bos worden meegeteld.

Het lid kan begrijpen dat oude bossen vaak het waardevolst zijn. Ze vraagt zich wel af of men ervan kan uitgaan dat alle oude bossen waardevolle bossen zijn, dan wel dat ze potentieel hebben om waardevol te zijn. Professor Muys heeft aangehaald dat er heel wat versnipperde oude bossen zijn die eigenlijk niet levensvatbaar zijn. Het waren vroeger al versnipperde bossen en mevrouw Rombouts veronderstelt dat ze ook in het verleden niet levensvatbaar waren en dus ook vandaag niet zo waardevol zijn.

Mevrouw *Valerie Taeldeman* verwijst naar het LIFE-project in het Drongengoed, het grootste aaneengesloten natuurgebied in Oost-Vlaanderen, dat wordt beheerd door het ANB en door Natuurpunt. In het Drongengoed wordt aan heideherstel gedaan, waardoor er de voorbije jaren veel ontbossing is gebeurd om heide te creëren. Mevrouw Taeldeman wil weten of in een natuurgebied ook de compensatieregeling van toepassing is en of daar cijfers over bestaan. Professor Muys stelt dat het misschien tijd is om na te denken over een afwegingskader voor heideherstel omdat in bepaalde gebieden toch wel limieten zijn bereikt. Mevrouw Taeldeman hoort graag de reactie van de administrateur-generaal van het ANB op die stelling.

De heer *Bart Martens* vraagt aan professor Muys in welke mate de foutenmarge kan verkleinen via een verfijning van het instrument Boswijzer. Hij vraagt of de straten er niet uit kunnen worden gehaald, want in het voorbeeld van de villawijk in Brasschaat zijn hele straten ingekleurd als bos. Als er een kleinere foutenmarge is, kan men met dat instrument beleidsuitspraken doen. Nu is de foutenmarge zo groot dat men niet eens kan zeggen of er wel degelijk een bosuitbreiding is geweest. Welke methodologische mogelijkheden zijn er om effectief tot een veel accurater instrument te komen?

De heer Martens vraagt aan mevrouw Evenepoel en professor Muys wat het verschil is tussen de studie van maart 2003 van het IBW over het opstellen van een rangorde voor gewestplanwijzigingen van zonevreemde bossen – er was ook een categorie van zeer waardevolle bossen in opgenomen die ruimtelijk bedreigd waren en die herbestemd moesten worden – en de studie van Grontmij, die tien jaar later is opgeleverd. Met de eerste studie

is weinig of niets gebeurd. In welke mate heeft de studie van Grontmij een andere methodologie gevolgd en is ze anders wat de aanpak en het resultaat betreft, in vergelijking met de studie van 2003? Waarom is de studie niet toevertrouwd aan het INBO, dat met 250 personeelsleden beleidsvoorbereidend en beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek zou moeten verrichten?

4. Antwoorden

Mevrouw *Marleen Evenepoel* herhaalt dat het de bedoeling is om een objectief instrument te hebben dat snel herhaalbaar en betaalbaar is en een methodiek bevat om trends op te volgen. De criteria zijn 0,5 hectare, het percentage bedekking hoger dan 50 procent, de lengte/breedteverhouding minstens 2,5 en de hoogte van drie meter.

De Boswijzer bevat inderdaad waarschijnlijk fouten. Dat de foutenmarge 4 procent bedraagt, wil ze op het eerste gezicht betwisten. Ze wil er echter geen technische wellesnietesspelletje van maken. Bij de lancering in 2011 is een open informatiesessie gehouden waarbij betrokkenen en geïnteresseerden welkom waren om na te gaan hoe dat systeem werd opgesteld. Het ANB is bereid ook aan de commissie Leefmilieu een dergelijke technische uiteenzetting te geven.

Mevrouw Evenepoel dankt professor Muys voor zijn benadering. Hij heeft een aantal zeer interessante nuances blootgelegd over het systeem. Het ANB is ertoe bereid daarover te praten. Over pixelbenaderingen wil ze zich op dit moment niet uitlaten.

Mevrouw Evenepoel benadrukt dat het ANB de 8262 hectare extra in de nieuwe Boswijzer nooit heeft bestempeld als een bosuitbreiding. Het is een samenspel van heel wat factoren zoals de dichtheid, een aaneengesloten geheel, een dichtgroei, een spontane verbossing en een bostoename. Het is geen bosuitbreiding in de juridische zin van het woord.

De spreekster vindt dat men de Vlaamse Boswijzer niet kan vergelijken met het instrument van de universiteit van Maryland, hoewel het dezelfde methodologie betreft. Het ene instrument is grover dan het andere en op een iets hoger niveau. Beide tools sluiten elkaar niet uit.

Wat betreft de zonevreemde bossen is er een plan van aanpak om de echt te beschermen bossen zo veel mogelijk te herbestemmen. Daarin staat het ANB niet alleen. Het ANB is niet bevoegd voor de ruimtelijke ordening en evenmin voor de AGNAS-processen. Daarvoor is het Departement Ruimte Vlaanderen bevoegd.

Het ANB past nu al zijn aankoopbeleid aan in functie van de instandhoudingsdoelen. Het kan daarin nog een stapje verder gaan. Ook kunnen de beoordelingskaders worden verstrengd.

Het Bossencompensatiefonds heeft inderdaad als doel te bebossen. Dat is echter niet gemakkelijk. Om terreinen te bebossen, moet het agentschap er namelijk over kunnen beschikken. Hierbij verwijst mevrouw Evenepoel opnieuw naar het probleem van de RUP's en de AGNAS-processen.

De heer *Bart Martens* vult aan dat ook de afbakening van 10.000 hectare extra bosgebied, zoals vooropgesteld in het RSV, geen bevoegdheid is van de minister van Leefmilieu, maar wel van Ruimte Vlaanderen.

Mevrouw *Marleen Evenepoel* stelt dat de meeste LIFE-projecten in functie van de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgewerkt. In het kader van een beheerplan of een erkend plan is in natuurreservaten geen compensatie vereist, maar de nettobalans bij de instand-

houdingsdoelen in het kader van een LIFE-project is positief. In de globale problematiek van de instandhoudingsdoelen wordt de bosbalans heel goed bewaakt.

Er werd voor de recente studie over ruimtelijk bedreigde bossen geen beroep gedaan op het INBO omdat het ANB altijd opmerkingen krijgt van de inspecteur van Financiën. Het ANB moet de markt raadplegen en mag niet zomaar opdrachten geven aan het INBO. Wie op basis van de wet in aanmerking komt, krijgt opdracht tot het voeren van een onderzoek.

Professor *Bart Muys* gaat eerst in op de opmerkingen over de berichten in de pers. Hij benadrukt dat hij in de pers duidelijk heeft gezegd dat de Boswijzer volgens hem niet klaar is om als beleidsinstrument te dienen. Hij benadrukt echter dat hij geen uitspraak heeft gedaan over de toekomst van de tool. Als dat zo zou verschenen zijn, komt die uitspraak dus niet van hem.

Verskillende parlementsleden vroegen naar de toekomst van de tool. Professor Muys is het ermee eens dat het instrument van de universiteit van Maryland totaal verschillend is van de tool van de Boswijzer. Het gaat om eenzelfde methodiek, maar op een totaal ander resolutieniveau. In Vlaanderen is er volgens hem een tool nodig met een hoge resolutie, zoals de Boswijzer, om aan de lokale problemen tegemoet te kunnen komen. De beslissing om in de Boswijzer te investeren, lijkt hem dan ook de juiste beslissing.

Die methodiek ziet er fantastisch uit. Het is een ‘state of the art’-instrument, een hoog-technologische tool, die dus zou moeten werken. Er moet rustig worden onderzocht waar eventueel bugs zitten en waar kan worden verbeterd. Er zit een foutenmarge in de tool op basis van de validatie op het terrein. De vraag is hoe die naar beneden kan worden gehaald, zodat de fouten niet in de orde van duizenden hectaren, maar van honderden hectaren zijn. Een typische fout op een inventarisatietool van 1 procent is goed. Nu is dat rond de 4 procent, en dat percentage moet dus naar beneden. De vraag is hoe dat kan.

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen bevat plannen voor 10.000 hectare bosuitbreiding. Een tool die niet op 10.000 hectare na kan zeggen of er bos bijkomt, is dan niet erg nuttig. Volgens professor Muys is alle potentie aanwezig om dat te verbeteren.

Punt een betreft de data-acquisitie. Kan de kwaliteit van de beelden voor toekomstige data-acquisitie worden verbeterd? Kan dat telkens met dezelfde sensor en volgens dezelfde methodologie gebeuren?

Punt twee betreft de grove dataverwerking. Zijn alle juiste atmosferische correcties toegepast? Wordt er rekening gehouden met beschaduwing doordat een vliegtuig op verschillende uren vliegt?

Punt drie betreft de vraag hoe het zit met de ‘change detection’, vooral in stap drie, waar de bosdefinitie moet worden toegepast en met name de grens van 0,5 hectare. Daar is duidelijk een probleem. Er ontstaat veel ruis waarvoor technologische oplossingen zijn. Dat moet grondig worden bekeken door remotesensingspecialisten.

Er werd geopperd dat hij meer vertrouwen zou hebben in de tool van de universiteit van Maryland. Professor Muys repliceert dat er enkele redenen zijn waarom de tool van Maryland op dit moment informatie geeft die beleidsrelevanter is dan wat de Boswijzer geeft.

Ten eerste gaat het over een langere periode. Als er trends zijn, kunnen die duidelijker worden gedetecteerd.

Ten tweede is die tool zeer goed uitgedacht, met veel aandacht voor preprocessing.

Ten derde is het voordeel van Landsatbeelden dat het satellietbeelden zijn. Een satelliet zit continu in de lucht en neemt continu beelden. De analyse is gebaseerd op 'composite data'. Als er in de loop van 2012 vijf dagen zijn met een heldere hemel boven België, dan worden de beelden gecombineerd tot een zeer zuiver en nauwgezet beeld. Met een vliegtuigbeeld lukt dat niet. Je vliegt er een keer over, dat kost veel geld en je kunt maar hopen dat het goed is. Dat is het nadeel van vliegtuigbeelden. Het voordeel ervan is wel een hogere resolutie. De tool van Maryland is op veel beelden gebaseerd. De trend die wordt vastgesteld, is dus wel sterk geverifieerd.

Ten vierde gaat de trend veel meer in de richting die mensen met expertise op het terrein verwachten. De ontbossingen op de beelden kunnen gemakkelijk worden geduid. Experts weten wat ze doen op het terrein en ze zien dat op de kaart bevestigd. Hetzelfde geldt voor de bosuitbreidingen. Bosuitbreidingsprojecten die werden gerealiseerd en waarvan men weet hoe groot ze zijn, kan men terugvinden op de kaart. De oefening van Maryland komt overeen met wat de experts op het terrein aanvoelen. Met de communicatie over 8200 hectare bosuitbreiding in Vlaanderen is dat niet zo.

Elke Europese lidstaat heeft een bosinventaris en een boskartering of een bosdefinitie. De bosdefinities van de verschillende landen wijken soms wat van elkaar af. Meestal zetten mediterrane landen de grens voor bosbedekking lager. Het ANB heeft voor Vlaanderen de keuze gemaakt dat de kroonbedekking 50 procent moet bedragen. In Griekenland zou men volgens die definitie veel bos niet meerekenen, dat wel echt mediterraan bos is, dus van het open type. Professor Muys vermoedt dat de Duitse definitie ook een redelijk hoge bosbedekking heeft en dat heide met hier en daar een boom er niet als bos wordt beschouwd.

In verband met boscompensatie herhaalt professor Muys dat het toepassen van de bosdefinitie heel consequent moet gebeuren. Als mensen betalen voor het Bossencompensatiefonds, moet het zeker over ontbossing gaan. Blijkbaar hangt het af van de implementatie door de lokale bestuurders. Dat moet worden gecheckt. Het kan gemakkelijk worden gecorrigeerd.

Een groter probleem is volgens professor Muys dat het Bossencompensatiefonds goed gespijsd is, maar dat de Vlaamse overheid er niet in slaagt om dat in bos om te zetten. Het gaat dan niet om nettobosuitbreiding, maar gewoon om een compensatie voor bos dat verloren is gegaan. Het is in Vlaanderen heel moeilijk om aan bosuitbreiding te doen, omdat de claims door de andere landgebruikers zo groot zijn. Enkel ruimtelijke planning is een oplossing. Hij stelt vast dat de herbevestiging van de landbouwgebieden in een vroeg stadium is gebeurd, heel belangrijk voor de rechtszekerheid van de landbouwers, maar het is even belangrijk voor de bossen dat de herbevestiging van bosuitbreidingsgebieden gebeurt en dat er werkelijk sprake is van bosuitbreiding. Op dit moment slaagt men er in Vlaanderen niet in om effectief aan bosuitbreiding te doen.

De heel waardevolle bossen die het INBO (IBW) heeft gedetecteerd, vormen een deelverzameling van de bossen van Grontmij. Grontmij past een multicriteria-analyse toe, waarbij waardevolle bossen worden gedefinieerd op basis van een aantal criteria zoals oud bos, bodemvoorwaarden en zelfs recreatie. Zo telt ook de bebossingsindex van de gemeente waarin het bos ligt mee. Het is volgens professor Muys een goede studie, die aangeeft wat de waardevolle bossen zijn. Daar moet een beleid tegenover staan, met strengere vergunningen en strakkere compensatie.

Professor Muys maakte een deelverzameling op basis van het werk van INBO, zijnde de 'superwaardevolle' bossen. Dat gaat enkel over ecologische, archeologische en geomorfologische waarde. Hij benadrukt dat die bossen onvervangbaar zijn en pleit ervoor om

meteen actie te ondernemen op decretale manier, omdat er geen hectare meer van verloren mag gaan.

Het bos is al lang gefragmenteerd, en al gaat de waarde natuurlijk traag achteruit, het is zeer persistente natuur. De soorten blijven er gedurende honderden jaren, maar de populatie wordt kleiner, en dat geeft ‘genetische erosie’. Die soorten moeten ruimte krijgen, via buffers en bosuitbreiding rond die oude bossen. Er zijn oude fragmenten ter grootte van 1700 hectare, de echte kernen met zeldzame inheemse fauna en flora. Vaak behoren die tot een iets groter bos en is het proces van rekolonisatie al aan de gang, net zoals de buffering. De bosfragmenten bestaan al heel lang, maar pas de laatste vijftig jaar krijgen ze heel veel te verduren door emissies, biociden enzovoort. Daarom pleit hij ervoor om bij de decretale regeling niet enkel van het fragment van bijvoorbeeld 1700 hectare uit te gaan maar van de boscomplexen waarin de fragmenten liggen.

Professor Muys beseft dat er op basis van verschillende oefeningen een beslissing kan worden genomen. Hij heeft een voorstel, gebaseerd op het werk van Leyman en Vandekerckhove, dat uitging van de boskartering en niet van de Boswijzer. Dat zou moeten worden geactualiseerd, maar professor Muys gaat ervan uit dat dat niet veel verschil zal geven. Grontmij is perfect in staat om dat werk te doen, want oud bos is een criterium dat zij hebben gebruikt voor hun studie. Ze beschikken dus reeds over die data, maar professor Muys heeft ze niet kunnen terugvinden in dat rapport.

5. Replieken

Mevrouw *Tinne Rombouts* reageert dat iedereen voor het verbeteren en verfijnen van het instrument is. De foutenmarge intrigeert haar ook, maar wat er bijvoorbeeld over straten wordt gezegd, klopt niet. Als een straat in de eerste telling is meegeteld en in de tweede, heeft dat geen invloed op de trend. Dat was ook haar reactie op de artikelen in de pers waarin er van grote fouten gewag werd gemaakt. Weliswaar moeten aspecten als de beeldkwaliteit en eventueel het meten van schaduw worden bekeken.

Mevrouw Rombouts merkt ook nog op dat de bosoppervlakte in Frankrijk en Engeland anders wordt geteld. Ze hoopt alsnog een antwoord te krijgen op haar vraag hoe in bijvoorbeeld Frankrijk en Engeland omgegaan wordt met de definitie van bos.

De heer *Jurgen Vanlerberghe* wijst mevrouw Rombouts op de uitspraak van de professor dat de methodiek niet garandeert dat de fout uit de eerste opnames identiek dezelfde fout is als bij de tweede. Hij vindt dat de professor net heeft aangegeven dat dat soort technische verfijningen aan het systeem moeten gebeuren en onthoudt dat als een positieve bijdrage.

Mevrouw *Gweny De Vroe* vindt het een goede zaak dat er verder overlegd zal worden om de Boswijzer te verbeteren en te verfijnen. Ze herhaalt ook haar vraag om de methodiek in detail toegelicht te krijgen in de commissie.

De heer *Bart Martens*, commissievoorzitter, onderschrijft het pleidooi voor absolute transparantie aan commissieleden, maar ook aan derden. Hij stelt dat aan iedereen die dat wil, alle kaarten en materiaal ter beschikking moeten kunnen worden gesteld.

Mevrouw *Marleen Evenepoel* gaat graag in op de uitnodiging voor een technische uiteenzetting en stelt voor dat meteen ook de medewerkers van het AGIV worden uitgenodigd, die de techniek mee hebben ontwikkeld. Ze is het ook eens met de opmerking van de commissievoorzitter. De kaarten komen online beschikbaar einde november 2013. Ook de kostprijs en de haalbaarheid ervan moeten worden bekeken.

II. BOS+

1. Inleidende uiteenzetting

De heer *Bert De Somviele*, directeur van Bos+, wil zich in zijn presentatie vooral concentreren op het plan van aanpak voor bosbehoud, maar gaat eerst in op de Boswijzer.

Boswijzer

Als illustratie bij de Boswijzer toont de heer De Somviele een luchtfoto van Wezembeek-Oppem en Tervuren, die aantoont dat in de Boswijzer van 2011 al heel veel zaken als bos werden ingekleurd. Vooral in de bebouwde omgeving werd heel veel hoog groen als bos ingekleurd. Ook de randen van bestaande bossen werden breder geklasseerd dan bij de boskartering van 2000. Dat zijn volgens de spreker een aantal verklaringen voor de oppervlaktetoename van 146.000 hectare in 2000 naar 177.000 hectare in 2011.

Een tweede illustratie toont wat er tussen 2011 en 2013 bij is gekomen en wat er is verdwenen. Daaruit blijkt dat er in die twee jaar opnieuw behoorlijk wat bos bij is gekomen en behoorlijk wat bos is verdwenen.

De heer De Somviele zoomt in op een rotonde op de Tervurenlaan, die duidelijk minder groot is dan een halve hectare en uiteraard ook helemaal los ligt van ander bos, maar die toch is ingekleurd als bijkomend bos. Hij heeft vastgesteld dat er heel veel dergelijke stukken en brokken in de Boswijzer 2013 als nieuw bos zijn ingekleurd, terwijl ze niet beantwoorden aan het basiscriterium van een minimale basisoppervlakte van een halve hectare. De spreker vraagt dan ook dat het ANB en het AGIV de methodiek zouden herbekijken.

De Boswijzer van 2011 blijkt die basisoppervlakte eigenlijk wel zeer goed te hebben gerespecteerd. Als daar op een of andere manier toch wat fout is gelopen, dan zou dat een verklaring kunnen zijn voor dat heel grote verschil van 8200 hectare bosuitbreiding op die twee jaar tijd. Dat moet eens grondig worden bekeken.

Andere dynamieken zijn al heel grondig aangegeven. Zo is er in de bebouwde kommen heel veel bijkomend bos dat op sommige plaatsen in grote mate met verharde delen overlapt, zodat wegen als bos worden ingekleurd. Daar valt een heel lange en technische discussie over te voeren, maar die is al grotendeels gevoerd door de vorige sprekers. Misschien moet dat worden verplaatst naar een volgende technische discussie. Bij bestaand bos valt met betrekking tot heel kleine open plekken toch ook nog wel wat te zeggen over de vraag wat als bos wordt ingekleurd en wat als bos is verdwenen. Wat is de minimumwaarde om een open plek niet meer als bos te beschouwen, en vervolgens, bij een volgende Boswijzerkartering, dan weer wel? Ook is er sinds 2011 op een aantal bosranden blijkbaar toch wat bos bijgekomen. Dat vindt men systematisch terug als men die kartering gaat bekijken. Daar is te zien dat in heel veel bestaande bossen die randen nog wat opzwellen. BOS+ stelt zich de vraag of dat te maken heeft met de kwaliteit van de luchtbeelden. Of is het normaal dat bossen op twee jaar met een paar meter kunnen uitbreiden? De heer De Somviele toont vervolgens een beeld van de kruinlaag van het Zoniënwoud, met de boskartering erboven. Misschien moet de technische analyse van wat als schaduw en wat als boskartering kan worden beschouwd, nog eens worden voortgezet.

Pleidooi voor bosbehoud

De heer De Somviele wil vooral ingaan op het plan van aanpak voor het bosbehoud. Hij verwijst naar een oud bos zoals het Hallerbos, met zijn heel beroemde voorjaarsflora. Het bos wordt prachtig beheerd door het ANB. Dergelijke bossen benijdt men ons internationaal. Het komt erop aan dergelijke bossen op een goede manier te beheren, maar ook te

beschermen. Gelukkig staat het Hallerbos niet ter discussie. Bossen hebben diverse functies. Er is hun biodiversiteitswaarde. Er is de sociale functie die inhoudt dat mensen er zich op een heel leuke manier kunnen gaan ontspannen. In het sterk verstedelijkte Vlaanderen zijn die stille plekken, die natuurgebieden heel belangrijk. Bossen produceren ook nog steeds een duurzame grondstof in Vlaanderen. Ze zorgen ook voor allerlei bijkomende ecosysteemdiensten waarover we steeds meer weten, zoals luchtzuivering, CO₂-sekwestratie enzovoort. Die bossen zijn dus bijzonder belangrijk.

De heer De Somviele geeft vervolgens een beeld uit het Zoniënwoud dat als reservaat is erkend. Het is eigenlijk de visie geweest van zeer recente bosbouwers die ervoor heeft gezorgd dat dergelijke bosgebieden met een dergelijke biodiversiteit op een goede manier worden beheerd en beschermd. De boom uit het beeld is nu dood, maar heeft ontelbare organismen gehuisvest en gevoed. Als men dat nu inventariseert, dan zal men duizenden soorten aantreffen, maar mocht men proberen heel de geschiedenis van die boom in kaart te brengen, dan gaat het over een ontelbaar aantal organismen. Dat bos heeft dus een heel bijzondere functie. BOS+ maakt heel graag en heel veel werk van bosplantacties. In de maand november zijn de mensen van BOS+ heel vaak op pad, net als de medewerkers van het ANB, om nieuwe bossen aan te leggen. Als dergelijke oude bossen echter worden vernietigd, dan valt dat onmogelijk te compenseren door een nieuw bos aan te planten.

De heer De Somviele wil de vergelijking maken met het Gravensteen. Dat gaat men ook niet vervangen door een parkeergarage, ook al is de nood aan bijkomende parkeerplaatsen in Gent misschien heel groot. Iedereen met wat gezond verstand zou dat nooit in overweging nemen, maar toch gebeurt dat nog steeds met onze bossen.

Het volgende beeld is dat van het Ferrarisbos in Wilrijk, dat in september 2013 is gerooid om plaats te maken, namelijk voor niets. Daar zou een loods worden gebouwd, maar de klant had blijkbaar maanden geleden al afgehaakt. Voorlopig wordt er dus niets gedaan met dat stuk gerooid bos, voor zover BOS+ weet, maar ondertussen is er wel een bos van meerdere eeuwen oud vernietigd. De bomen die er stonden, waren misschien niet zo groot als die in het Zoniënwoud, maar ze waren toch heel groot. Het is dus bijzonder spijtig dat zo iets kan gebeuren. Wie de kaart van het Ferrarisbos bekijkt, zou misschien zeggen dat het ruimtelijk gezien logisch is dat dit bos verdwijnt, aangezien die bedrijvzone daar stilaan als een soort hoefijzer omheen ligt. Daarmee gaat men echter voorbij aan de intrinsieke waarde van dat bos. Dat was inheems loofhout van heel grote dimensies en dat valt zeer moeilijk of niet te compenseren. Bovendien stond dat bos ook niet op zich in het versnipperde Vlaanderen. Het was echt wel een stapsteen tussen diverse bos- en natuurgebieden. Ook is in Antwerpen, de grootste stad van Vlaanderen, de bosoppervlakte sowieso al erg minimaal. Bijvoorbeeld de vleermuizenpopulatie die voorkomt in de forten, maakte ook gebruik van dat bos.

Kroniek van de 'zonevreemde' bossen

De heer De Somviele geeft vervolgens een kroniek van de zonevreemde bossen. Het Lappersfortbos, dat jarenlang de pers heeft gehaald, werd in 2001-2002 voor het eerst bezet door een aantal jongeren. Dat dossier is uitgegroeid tot het symbooldossier van de bedreigde bossen in Vlaanderen. In 2003 werd er een studie uitgevoerd door het toenmalige Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, nu INBO, waarin de waarde van de zonevreemde bossen in kaart werd gebracht. Toen is voor het eerst een lijst opgesteld van die heel waardevolle bossen en waar die precies te vinden waren. Als eindconclusie werd in die studie toen al gepleit voor een heel dringende oplossing voor de zonevreemde bossen. Toch heeft men lang moeten wachten op verdere stappen. In 2009 is uiteindelijk het doek gevallen over het Lappersfortbos. Door de grote persaandacht die dat bos heeft gekregen, is er ongetwijfeld heel wat van dat bos behouden kunnen blijven. De stad Brugge en de

Vlaamse overheid hebben toen samen 13,5 hectare aangekocht. De rest van het gebied is echter gesneuveld, eveneens om plaats te maken voor bedrijfsgebouwen.

Vervolgens toont de heer De Somviele een grafiek van de bosoppervlakte die jaarlijks verdwijnt in Vlaanderen. Dan gaat het over de vergunde ontbossing. Op de ontbossing die zonder vergunning gebeurt, heeft BOS+ natuurlijk geen zicht. Er is ook een grafiek die aangeeft wat er qua compensatie werd gerealiseerd. Er is een vrij groot verschil tussen de 200 à 300 hectare die elk jaar worden ontbost en de compensatiebebossing waarin dat moet resulteren. Voor de duidelijkheid, het gaat niet altijd om erg waardevol bos. Daar zitten alle ontbossingen in, maar een deel daarvan maakt zeker deel uit van die toplaag van ecologisch zeer waardevolle bossen. Van 2001 tot 2011 is er een totale vergunde ontbossing geweest van 2600 hectare. De compensatieachterstand loopt elk jaar op. Nu zit men al aan ongeveer 1300 hectare.

Volgens de heer De Somviele is er echt iets loos met het bosbehoud. Het is niet gemakkelijk in Vlaanderen een bosuitbreidingsbeleid te voeren. Indien tegelijkertijd de kraan blijft openstaan en heel wat bestaande bossen verdwijnen, wordt het zeer moeilijk de bosbalans in evenwicht te houden.

Het Vlaamse regeerakkoord van 2009 was zeer hoopgevend. Er stond onder meer in te lezen dat de zonevreemde bossen in kaart zouden worden gebracht en dat bossen, waar nuttig en mogelijk, zouden worden herbestemd. Naar aanleiding van dit engagement heeft BOS+ in 2009 een nieuw rapport met een aantal oplossingsscenario's gepubliceerd. Het is immers niet de bedoeling van de vereniging enkel te schreeuwen over wat fout loopt. BOS+ tracht ook constructieve oplossingen aan te bieden. In 2010 heeft BOS+, samen met de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, een ludieke campagne opgezet. Er werden groene potloden verzameld om de bevoegde administraties van de beleidsdomeinen Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu voldoende groene potloden te bezorgen om voor groene herbestemmingen te zorgen. Hieruit is gebleken dat het draagvlak voor het bosbehoud behoorlijk groot is. Op enkele maanden tijd zijn meer dan 10.000 groene potloden verzameld.

In 2010 heeft het kabinet van de minister van Leefmilieu door INBO een update van de studie van het IBW uit 2003 laten uitvoeren. Hierbij is dezelfde methode gehanteerd en zijn grotendeels dezelfde bevindingen naar voren gekomen. Het INBO pleit vooral voor een snelle actualisering van de beschikbare kaartgegevens. In 2011 heeft het studiebureau Grontmij ook een studie uitgevoerd. In die studie wordt de hele analyse die het IBW in 2003 heeft uitgevoerd op basis van actuelere kaartgegevens, hernomen.

Op 11 mei 2011 heeft BOS+, samen met Natuurpunt Vlaanderen en ARGUS, een studiedag over bosuitbreiding georganiseerd. Die dag heeft de minister in haar toespraak verklaard dat haar plan van aanpak voor de zonevreemde bossen klaar was. Dit bleek nadien enkel naar de net gestarte studie te verwijzen. Op het concrete actieplan dat hieruit zou moeten voortvloeien, was het nog even wachten. Begin 2013 is die studie opgeleverd. Daarna is het stil geworden. De studie bouwt voort op het eerder uitgevoerde onderzoek en bevat een aantal interessante elementen. De studie bevat onder meer een lijst met criteria waaruit blijkt wanneer een bos ecologisch waardevol is. Het gaat niet enkel om de geschiedenis van het bos, maar onder meer ook om de biologische waarderingskaart. Volgens de studie gaat het om een toplaag van bijna 20.000 hectare zeer waardevolle zonevreemde bossen. Hiervan ligt ongeveer 6000 hectare in harde bestemmingen. Naast de waardebeoordeling van de zonevreemde bossen is ook een lijst opgesteld met beleidsinstrumenten die potentieel voor het bosbehoud kunnen worden ingezet. Het middenveld is intensief bij die studie betrokken. Het bestek hield echter geen politieke keuzes in. Toen de studie in maart 2013 werd opgeleverd, was het de bedoeling dat de kabinetten aan de slag zouden gaan en de juiste beslissingen zouden nemen.

Op 30 juni 2013 is het bos in Wilrijk in de actualiteit gekomen. Het is bezet door jongeren die wisten dat het met ontbossing werd bedreigd. Op 3 september 2013 werden ze door een politiemacht verwijderd. Die dag wordt het gedeelte van het Ferrarisbos waarvoor een kapvergunning was afgeleverd, gekapt. Aangezien de klant die er een loods wilde bouwen reeds lang voordien had afgehaakt, is dit een wrang verhaal. Op 5 september 2013 is een open brief gepubliceerd waarin heel wat bekende Vlamingen hun verontwaardiging uiten over de wijze waarop dit bos is gekapt en over de wijze waarop met het bosgebied wordt omgegaan. Op enkele weken tijd werd deze brief door vierduizend Vlamingen ondertekend.

Op 1 oktober 2013 heeft in de commissie Leefmilieu een debat over het plan van aanpak plaatsgevonden (*Hand. VI.Parl. 2013-14, nr. C4*). Wat de concrete acties betreft, bleef iedereen blijkbaar op zijn honger. Tussen de oplevering in maart 2013 en oktober 2013 is niet veel gebeurd. Op 7 oktober 2013 zijn de cijfers van de Boswijzer bekendgemaakt. Toen zijn in feite twee gelijktijdige debatten op gang gekomen. Enerzijds is er een discussie over 8200 hectare aan bijkomende bossen op basis van de Boswijzer. Anderzijds is er een discussie over de urgente noodzaak om tot een beter bosbehoud te komen.

Dat laatste punt is op veel plaatsen in Vlaanderen van belang. Het overblijvende gedeelte van het Ferrarisbos in Wilrijk staat nog ter discussie. Op basis van de recente beslissingen van het stadsbestuur ziet het er niet goed uit voor het voortbestaan van dat bos. Ook op andere locaties worden gelijkaardige bossen bedreigd.

Kan bosbehoud in Vlaanderen wel?

De heer De Somviele stelt vervolgens de vraag of het in een drukbevolkte en bedrijvige regio als Vlaanderen wel mogelijk is aan bosbehoud te doen. De claims op het buitengebied zijn immers zo groot dat de bossen noodzakelijkerwijze moeten wijken. In andere, soms nog drukker bevolkte, regio's als het Ruhrgebied, de omgeving van Parijs of de omgeving van Londen, blijkt dit wel mogelijk te zijn. Daar is zelfs sprake van ernstige bosuitbreiding.

Vervolgens vraagt hij zich af of het misschien om een Europese trend gaat. De voorbije jaren is er in Europa echter meer dan 2 miljoen hectare bos bijgekomen. Dit is zeer indrukwekkend. Vlaanderen vormt op dat vlak een zwarte vlek binnen West-Europa.

Het is ook niet enkel de verdienste van grote, bosrijke landen zoals Frankrijk of Spanje. Niet enkel daar komen er bossen bij. In Ierland is de voorbije 20 jaar 265.000 hectare bos bijgekomen. Ook Denemarken doet het goed met een toename van 20.000 hectare op tien jaar tijd. Nederland kent een nog grotere bevolkingsdichtheid dan Vlaanderen en blijkt toch in staat een behoorlijke inhaalbeweging uit te voeren. Het streven naar bosuitbreiding wordt er in realisaties omgezet.

De vergelijking met Vlaanderen is volgens de heer De Somviele pijnlijk. Er is een verre gaande versnippering. Elke dag wordt bijna 6 hectare verhard. Op jaarbasis wordt ongeveer 2000 hectare gebruikt voor de aanleg van wegen of voor bebouwing. Er is nood aan een veel zuiniger ruimtegebruik. De ruimte moet als een schaars goed worden beschouwd. Er moet meer worden hergebruikt en minder van de open ruimte worden aangesneden. Dat laatste is immers even funest voor de landbouw als voor de natuur. Volgens de heer De Somviele draagt heel het buitengebied daar de nadelige gevolgen van.

Economische consequenties

De heer De Somviele overloopt de economische consequenties van dossiers zoals het Ferrarisbos. Het FSC overweegt om de houtproductie in Vlaanderen niet langer automatisch

als 'low risk' te beschouwen. Dat betekent dat houtproducenten of -verwerkers niet langer zonder enig probleem hun hout als 'controlled wood' kunnen laten erkennen door FSC-certificeerders.

Hij verwijst vervolgens naar de Natuurwaardeverkenner, een instrument dat de Vlaamse overheid heeft laten ontwikkelen door de VITO en waarin de jaarlijkse kostprijs van het verlies van ecosystemendiensten vele malen hoger wordt ingeschat dan de compensatiebedragen te betalen voor ontbossing. Economisch gezien is het voor de maatschappij dus interessanter om voor bosbehoud te gaan dan een stuk te laten ontbossen in het kader van de economische ontwikkeling.

De spreker geeft het voorbeeld van de 1,7 hectare Ferrarisbos in Wilrijk die is gesneuveld. Dat werd als waardevol inheems bos beschouwd. Het Bosdecreet stelt dat men de financiële compensatie met een factor 2 moet vermenigvuldigen. Verplicht is dan dat er 69.000 euro zou zijn gestort indien men zou hebben gekozen voor een financiële compensatie. Er is voor gekozen om deels in natura te compenseren en deels financieel. Er is een eenmalige compensatie van 6000 euro gebeurd. Daarnaast zal er op het terrein ongeveer 3 hectare bos worden aangelegd. In de Natuurwaardeverkenner staat wat het verlies aan ecosystemendiensten met zich meebrengt. Dat levert een heel variabel maar ook heel hoog bedrag op tussen 30.000 en 100.000 euro.

Met de 69.000 euro verplichte boscompensatie moet een goede 3,5 hectare worden bebost om de beoogde boscompensatie te realiseren. Iedereen die de grondprijzen in Vlaanderen kent, weet dat men met 70.000 euro geen 3,5 hectare meer kan aankopen en bebossen. De compensatieregeling is dringend aan een actualisatie toe, aldus de heer De Somviele. Per definitie kan de achterstand door ontbossing niet meer worden ingelopen. Hij benadrukt dat de boscompensatiebetalingen eenmalig zijn, terwijl het verlies van de ecosystemendiensten jaarlijks wordt meegedragen. Het bos is voor eeuwig weg en komt nooit meer terug.

Mogelijke oplossingen

De heer *Erik Grietens* neemt het woord over de mogelijke oplossingen. Hij wijst op het voorstel van decreet dat is ingediend en dat een decretale bescherming van waardevolle bossen beoogt, naar analogie met het Duinendecreet, waar hij volledig achter staat.

Er zal uiteraard rekening moeten worden gehouden met het betalen van planschadevergoedingen. De spreker wil daar de nodige nuances bij aanbrengen. Er wordt soms met zeer hoge bedragen gegoocheld als het gaat over de planschadevergoedingen, maar er zijn heel wat voorwaarden aan gekoppeld die maken dat de vergoeding in de realiteit meestal veel lager ligt dan de bedragen waar in de pers mee wordt geschermd. Over het algemeen wordt planschade alleen betaald voor gronden die gelegen zijn aan een voldoende uitgeruste weg, en alleen de eerste 50 meter wordt in rekening gebracht. Daar is een juridische discussie over aan de gang, maar in de meeste gevallen blijft de regel van toepassing, aldus de spreker. De gronden moeten ook bouwtechnisch geschikt zijn. Dat maakt dat men in veel gevallen geen planschade moet betalen. Het feit dat de planschade wordt berekend op basis van de originele aankoopprijs die geïndexeerd is, maakt dat die in vele gevallen best meevalt. Veel gronden zijn immers aangekocht in de jaren 60 of 70 van de vorige eeuw, en die prijzen zijn helemaal niet te vergelijken met de huidige prijzen.

De heer *Grietens* wijst op mogelijkheden die er zijn in het kader van het nieuwe ontwerp van decreet betreffende de landinrichting. Daarin wordt in het nieuwe instrument 'herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil' voorzien. De overheid kan op basis daarvan grondenruilen organiseren en daardoor planschade vermijden. Met andere woorden, woongebieden die gelegen zijn bovenop waardevolle bossen kunnen worden geruild met beter gelegen woonzones aansluitend bij stads- en dorpskernen, waardoor de planschade niet hoeft te worden vergoed.

Een andere mogelijkheid in het nieuwe ontwerp van decreet is het invoeren van een soort van bewarende maatregelen via erfdienstbaarheden van openbaar nut. Daarbij kan er, in afwachting van een definitieve oplossing, worden gewerkt met een bouwverbod om die waardevolle zonevreemde bossen te beschermen. De lokale grondenbanken waarin het nieuwe ontwerp van decreet voorziet, noemt de spreker ook zeer interessant. Die bieden zeker mogelijkheden voor het aankopen van zonevreemde bossen. Hij maakt hierbij de bedenking dat die instrumenten alleen maar van toepassing zijn bij landinrichtingsprojecten, wat bij zonevreemde bossen niet per se het geval is. Het biedt wel een aantal oplossingsmogelijkheden.

De heer Grietens ziet een andere mogelijkheid, waaraan momenteel wordt gewerkt, in het kader van de zogenaamde kortetermijnacties van het beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Bij de goedkeuring van het groenboek door de Vlaamse Regering twee jaar geleden, is tegelijkertijd beslist dat een aantal kortetermijnacties worden opgestart. Het gaat onder meer om het vrijwaren van bewoning van slecht gelegen woonuitbreidingsgebieden of het vrijwaren van de zogenaamde signaalgebieden, gebieden met een harde bestemming die in overstromingsgevoelige zones liggen. Hij vindt het voor de hand liggen dat de zonevreemde bossen in die gebieden alvast via die piste kunnen worden gered.

Vaststellingen en aanbevelingen

Het probleem van de zonevreemde bossen is ondertussen uitvoerig bestudeerd, er is enorm veel studiemateriaal beschikbaar en de problematiek is duidelijk in kaart gebracht. Ook de mogelijke beleidsinstrumenten zijn gekend. Er is geen tekort aan instrumenten om het probleem aan te pakken. Wel moeten nu politieke keuzes worden gemaakt. Het Bosdecreet zelf kan worden aangepast door artikel 90bis te verstrengen om zo het kappen van zonevreemde bossen tegen te houden. De compensatieregeling moet worden geactualiseerd. Het blijft wachten op een concreet plan van aanpak voor zonevreemde bossen. Dat werd vandaag opnieuw aangekondigd, al voor de vijfde keer. De spreker zou het plan graag eens echt zien.

De heer Grietens benadrukt dat het belangrijk is dat, als er een plan van aanpak is, daar ook budget voor wordt vrijgemaakt, alsook mankracht binnen de administratie om het uit te voeren. Er moet ook een wettelijke bescherming komen van de meest waardevolle bossen via bijvoorbeeld ruimtelijke uitvoeringsplannen, het Bosdecreet, een decreet gebaseerd op het Duinendecreet of andere mogelijkheden. De aankoop van zonevreemde bossen kan in een aantal gevallen zeker een mogelijkheid zijn.

BOS+ vindt het op zich niet zo belangrijk welke instrumenten al dan niet worden ingezet, als de echt waardevolle bossen maar worden beschermd. BOS+ hoopt dat er spoedig effectief een plan van aanpak zal worden uitgevoerd, want anders komt deze regering haar belofte uit het regeerakkoord niet na en de regeerperiode loopt bijna ten einde.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw *Gweny De Vroe* heeft begrepen dat BOS+ het verslag van de bespreking in de commissie op 1 oktober 2013 heeft gelezen (*Hand. VI.Parl. 2013-14, nr. C4*). De Boswijzer is in de plenaire vergadering van 9 oktober 2013 opnieuw ter sprake gekomen (*Hand. VI.Parl. 2013-14, nr. 5*). De minister zegt telkens dat de Boswijzer met medewerking van BOS+ tot stand is gekomen. Het lid heeft echter begrepen dat BOS+ grote bedenkingen heeft bij de vaststelling dat er plots 8200 hectare bos is bijgekomen en dat de vereniging ook een verfijning wil.

Mevrouw De Vroe heeft al meermaals gevraagd naar het plan van aanpak dat al jaren door de minister wordt aangekondigd. BOS+ heeft het blijkbaar ook nog niet gezien en mevrouw De Vroe wil weten of het ANB het plan van aanpak al heeft gezien. De minister

heeft in drie zinnen het plan toegelicht in de commissie. Mevrouw De Vroe dringt er bij de voorzitter op aan om het plan van aanpak in detail aan de parlementsleden te laten overmaken.

Mevrouw De Vroe verwijst naar het Klinkaardbos in Kapellen, een bos in woonparkgebied, waarvoor de gemeente destijds ook een RUP heeft gemaakt dat unaniem door de GECORO werd goedgekeurd. Men ging ervan uit dat de Vlaamse Regering het Klinkaardbos definitief als bos zou bevestigen, maar ze heeft dat niet gedaan. Mevrouw De Vroe heeft minister Schauvliege ondervraagd, maar die verwijst haar door naar de minister van Ruimtelijke Ordening, zonder verdere uitleg. Mevrouw De Vroe wil graag de mening van BOS+ horen.

Begin oktober 2013 is gemeld dat er in het Bossencompensatiefonds reserves zijn van 8,728 miljoen euro. Mevrouw De Vroe vindt dat dit budget zo snel en zo goed mogelijk moet worden geactiveerd. Het lid heeft begrepen uit de uiteenzetting van het ANB dat minister Muylers er werk van moet maken om dat fonds te activeren. Wat is de mening van BOS+?

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* wijst op de verschillende discussies die er geweest zijn over de methodiek en de cijfers van BOS+ en de Boswijzer van minister Schauvliege. Het lid is benieuwd naar de methodiek van de Bosbarometer van BOS+ en vraagt of de vereniging daarover heeft gepraat met de minister.

Mevrouw Van den Eynde vindt dat men moet erkennen dat er de laatste jaren veel ontbost is om uitheemse bomen te vervangen door inheemse boomsoorten. Ze vraagt of BOS+ daar cijfers van heeft.

Het lid is ook benieuwd hoeveel nieuw bos er in Vlaanderen is geplant. Veel gemeentebesturen zijn er toch actief mee bezig. Ze heeft recent zelf mee een nieuw bos, het Langbos, in Kontich aangeplant. Het Langbos is aangeplant met medewerking van de eigenaars van een stuk grond waarop een bos mocht worden geplant. Het zijn mooie initiatieven.

De fractie van mevrouw Van den Eynde vindt dat waardevolle bossen moeten worden beschermd. Ze wil er bij de minister op aandringen om nog deze legislatuur werk te maken van een duidelijk plan van aanpak om de waardevolle bossen te beschermen.

Mevrouw *Tinne Rombouts* denkt dat iedereen wel zal vinden dat waardevolle bossen moeten worden beschermd, maar dat de vraag is hoe en in welke verhouding dat moet gebeuren.

Er is al verwezen naar de Europese natuurdoelstellingen. Iedereen beseft dat er een aantal natuurdoelen zijn waarvoor bossen moeten plaatsmaken. Om de instandhoudingsdoelstellingen in het kader van het Europese natuurbeleid te halen, zullen er in Vlaanderen nog heel wat ontbossingen gebeuren om andere zeer zeldzame en kwetsbare natuur ruimte te geven. De helft van de bosdoelen zal ook buiten de afgebakende speciale beschermingszones moeten worden gerealiseerd. Mevrouw Rombouts vraagt of dit juist is en waarom dit zo is. Hoe kijkt BOS+ daartegenaan? Hoe moet de afweging tussen natuurdoelen en bosdoelen gebeuren?

Als de overheid zonevreemde bossen beschermt en dus bestendigt, vraagt mevrouw Rombouts zich af hoe Bos+ staat tegenover de gevolgen voor de eigenaar en een eventuele compensatie.

Ontbossingen worden gecompenseerd, maar waar is de ruimte daarvoor te vinden, vraagt het lid zich af. Op welke gronden en in welke bestemmingen ziet Bos+ die compenserende bebouwingen concreet realiseerbaar?

Is de ruimtelijke bestemming volgens Bos+ ook een belangrijke parameter voor de bescherming? Welke rol kan de ruimtelijke ordening spelen op dat vlak?

Zonevreemde bossen zullen morgen misschien extra worden beschermd, terwijl ze toch zonevreemd zijn. Loopt men dan niet het risico dat mensen die vandaag overwegen om een bos aan te planten, dat niet meer zullen doen? Zullen ze het risico willen lopen hun eigendom definitief kwijt te spelen als die een waardevolle status krijgt en dus extra zal worden beschermd? Hoe wil Bos+ dat vermijden? Het zou maatschappelijk een spijtige zaak zijn als mensen geen bos meer durven aanplanten buiten bosgebied, aldus mevrouw Rombouts.

Bos+ heeft gezegd dat het niet te compenseren is als we zeer waardevolle bossen kappen en nieuwe bossen aanplanten. Er worden nieuwe bossen aangeplant en er gebeuren ook spontane bebossingen, maar dat schatte Bos+ niet zo hoog in. Ze heeft de indruk dat Bos+ ook de compenserende bebossing niet echt waardevol vindt, terwijl het toch een belangrijk element kan zijn.

Het lid wil ook even op de timing terugkomen. In het persbericht van 9 oktober 2013 van BOS+ werd scherp uitgehaald naar de minister: “Het tijdstip van Schaulieges aankondiging is opvallend. Enkele dagen geleden werd de minister door zowel oppositie als meerderheid in het parlement kritisch aan de tand gevoeld over het uitblijven van het bosbeschermingsplan.”. Wat waren de afspraken over de Boswijzer? In een bericht van 19 december 2012 schreef BOS+: “Een nieuwe boskartering voor Vlaanderen. Eind 2011 werd de Boswijzer gelanceerd, een nieuwe methode om de evolutie van de bosoppervlakte in Vlaanderen nauwgezet te kunnen volgen. Deze boskartering nieuwe stijl is een stap vooruit: actuele, eenduidige en correcte informatie die op geautomatiseerde wijze wordt verkregen door de analyse van digitale hogeresolutieluchtfoto’s. De nieuwe werkwijze zal onder meer toelaten om deze monitoring elke twee jaar te herhalen, zodat er vanaf nu met grote regelmaat een duidelijk en goed onderbouwd beeld verkregen wordt van waar het met onze bosoppervlakte heen gaat.”. Mevrouw Rombouts verwijst naar twee data, met name op 3 oktober 2011 is de lancering gebeurd. De minister heeft gecommuniceerd op 7 oktober 2013. Daar zit twee jaar tussen. De minister heeft vooral de afspraak van twee jaar geleden in de Boswijzer proberen na te komen om op dat moment te communiceren. Mevrouw Rombouts wil de mening van Bos+ daarover kennen.

Er wordt verwezen naar de kostprijs van het verlies aan ecosystemendiensten. Voor de kostprijsberekening wordt gerekend op de Natuurwaardeverkenner. Mevrouw Rombouts heeft altijd het signaal gekregen dat ook op de Natuurwaardeverkenner een ruis of foutenmarge zat. Als er enkele kleine parameters worden aangepast, is er mogelijk een verschil van duizenden tot honderdduizenden euro’s. Kan dat worden bevestigd? Kunnen de cijfers van die kostprijsberekening worden aangenomen? Hoe moet ze die interpreteren, rekening houdend met de foutenmarges?

De heer *Dirk Peeters* herinnert mevrouw Rombouts aan het congres in Gent in 2012, over ‘Biodiversiteit in een veranderende wereld’, waar de fameuze TEEB-studie over het inschatten van ecosystemendiensten werd bekendgemaakt. Minister Schauliege heeft op dat congres gesproken. De Natuurwaardeverkenner is door de minister zelf gepresenteerd met een bepaalde foutenmarge, want die is afhankelijk van de biotoop waarop hij van toepassing is. Nu zeggen dat Bos+ zich daar niet moet op beroepen, is een argument dat volgens het lid geen steek houdt. Ook de Boswijzer is voor veel discussie vatbaar.

Mevrouw *Tinne Rombouts* zegt enkel te vragen hoe ze de cijfers van de Natuurwaardeverkenner moet interpreteren, rekening houdende met de foutenmarge. Ze vraagt alleen hoe ruim die is, net zoals dat is gevraagd over de Boswijzer.

De heer *Dirk Peeters* komt terug op het plan van aanpak voor ruimtelijk bedreigde bossen. Zowel professor Muys, de BBL en Bos+, als het ANB zelf zeggen dat in het plan van aanpak ook een eigen verantwoordelijkheid zit. Het lid heeft er genoeg van te horen dat minister Muylers die bossen moet redden met herbestemmingsplannen. Er is ook een bevoegdheid en verantwoordelijkheid van Leefmilieu en van de minister zelf. Dan heeft hij het over een strengere interpretatie van de ontbossing, over een nieuw decreet en een plan van aanpak dat uitblijft. Van mevrouw Evenepoel verwacht de heer Peeters dat ze niet kan spreken voor de minister, maar wel voor haar departement. Worden er initiatieven genomen voor het plan van aanpak, voor het ontbossingsverbod en voor een eventueel nieuw decreet of wordt er gewacht tot na de verkiezingen en gebeurt er zoals gewoonlijk niets?

3. Antwoorden

Mevrouw *Marleen Evenepoel* beaamt dat ze niet kan spreken voor de minister en geen politieke standpunten kan innemen. Ze verwijst naar de presentatie die ze heeft gegeven, waarin het plan van aanpak is opgenomen. Waar het agentschap zijn verantwoordelijkheid kan opnemen, gebeurt dat ook.

De heer *Bart Martens*, voorzitter, stelt dat er onduidelijkheid bestaat of er nu een plan van aanpak is of niet. De minister heeft in parlementaire vragen daarvan een korte inhoud gegeven en in de presentatie van het ANB duiken elementen op, maar de vraag is of er een document bestaat dat de commissie kan beschouwen als een goedgekeurd plan van aanpak. In dat geval zou de commissie dat graag krijgen.

De heer *Dirk Peeters* stoort zich daar ook aan. De commissie kan discussiëren over ruis en technische instrumenten, maar het gaat over het beleid dat de minister voert. Dat stopt bij de woorden ‘plan van aanpak’.

De heer *Bart Martens*, voorzitter, brengt in herinnering dat de commissie zelf heeft beslist om de hoorzitting te organiseren in afwezigheid van de minister. Hij stelt voor om de discussie over het plan van aanpak op een ander moment te voeren met de minister.

Mevrouw *Tinne Rombouts* stelt dat er een hoorzitting is gevraagd naar aanleiding van de Boswijzer en een voorstel van decreet. De commissie kan dus aan de gehoorde instanties technische vragen stellen. Ze voegt eraan toe dat de heer Peeters zelf voortdurend verwijst naar de 10.000 hectare bosuitbreiding in het RSV. Die beoogde bosuitbreiding moet effectief ruimtelijk worden vastgelegd.

Mevrouw *Marleen Evenepoel* stelt dat bepaalde initiatieven effectief lopen. In het kader van de herbestemming probeert het ANB een sectoraal RUP door te duwen, ook in lopende processen wordt de herbestemming opgevolgd. In persoonlijke naam wijst ze erop dat het agentschap rekening moet houden met de democratische besluitvorming en met de claims van de andere spelers op het veld. De administrateur-generaal verzekert de commissie dat het agentschap vrij streng is bij de beoordeling van ontbossingsdossiers, wat blijkt uit de klachten van burgers, gemeentebesturen enzovoort wanneer er een ontbossing wordt geweigerd. Het is belangrijk om de zaken langs twee kanten te bekijken. Het beoordelingskader wordt strenger en het ANB is begonnen met het toetsingskader voor gemeentebesturen en een implementatietraject met de provinciebesturen. De vraag is terecht, maar er zijn een heleboel gebruikers van de ruimte.

De heer *Bert De Somviele* benadrukt dat BOS+ niet betrokken was bij de ontwikkeling van de methodiek van de Boswijzer. Samen met een heel aantal andere organisaties is BOS+ enkel uitgenodigd voor een toelichting over de Boswijzer 2011.

Het dossier van het Klinkaardbos in Kapellen is erg interessant, maar zo zijn er honderden bossen, zoals vroeger het Lappersfortbos. Er worden allerlei initiatieven genomen, door lokale overheden, door actiegroepen, soms is BOS+ daarbij betrokken. Een tijd gebeurt er niet veel, tot er zich weer een acute bedreiging voordoet. Het Klinkaardbos is waardevol, minder om zijn intrinsieke waarde dan het Ferrarisbos in Wilrijk, wel vanwege de verbindingsfunctie tussen zeer waardevolle natuur- en bosgebieden. Er gaan jaren overheen en er komt geen structurele oplossing. Van het Scheutbos in Kaprijke wordt al jaren gezegd dat er een oplossing voor moet komen, maar intussen knabbelt men er verder aan door villabouw toe te laten. De heer De Somviele begrijpt dat eigenaars zaken willen realiseren, maar de maatschappij moet misschien zorgen voor behoud van een waardevol gebied in een regio met weinig bos.

De heer *Erik Grietens* verwijst voor de vraag waar er ruimte kan worden gevonden voor boscompensatie naar het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Een van de kortetermijnacties is het vrijwaren van slecht gelegen woonuitbreidingsgebieden. Er is 18.000 hectare niet-bebouwd woonuitbreidingsgebied in Vlaanderen. Er is meer dan voldoende ruimte beschikbaar in de standaardwoongebieden om de verwachte bevolkingsgroei op te vangen. Mits een beetje creativiteit, kan dat volgens de spreker op een veel compactere manier dan vandaag. Vaak zijn die gebieden interessant gelegen in het kader van de ontwikkeling van randstadbos. De ruimte voor bosontwikkeling is vervat in de engagementen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De afspraak in dat kader is dat er 10.000 hectare bos bij moet komen op landbouwgrond.

Ook op het instrument van de Natuurwaardeverkenner zit ruis, beaamt de heer Grietens. Daarom was de vork vermeld op de slides (tussen 31.868 en 105.399 euro) voor het bos in Wilrijk ook zo groot. Bovendien zitten bepaalde ecosysteemdiensten die te moeilijk te berekenen zijn, er zelfs nog niet in.

De heer *Bert De Somviele* zegt dat er bij bossen met heel wat exoten vaak voor wordt gekozen om ze om te vormen, soms naar meer natuurlijk bos en meer inheemse boomsoorten, soms naar een ander type natuur, vaak in het kader van de Natura 2000-doelstellingen. Hij wijst erop dat dat een heel moeilijk en heel genuanceerd debat is. Het streven naar andere types van natuurontwikkeling is heel valabel, stelt de spreker. We moeten het doen van Europa, maar eigenlijk ook vanwege de biodiversiteitszorg die Vlaanderen moet nastreven. Het nadeel bij heideherstel en graslandbeheer is dat men die biotopen niet opnieuw kan creëren wanneer men vertrekt vanuit een intensievere situatie, zoals landbouw of een andere vorm van landgebruik. Men zit bijna per definitie vast aan een uitgangssituatie met bos, omdat er daar nog een zaadbank met enige levenskracht is of een aantal restpopulaties die zich opnieuw tot heide kunnen ontwikkelen.

De heer De Somviele beseft dat natuurherstel een heel moeilijk debat is. Mensen begrijpen immers niet dat bijvoorbeeld in het Drongengoed wordt ontbost en dat tegelijk gronden worden gezocht om aan bosuitbreiding te doen. Volgens de spreker is de enige oplossing om geleidelijk te werk te gaan, al is dat niet altijd eenvoudig. Hij besluit dat het heel belangrijk is dat er heel duidelijk en genuanceerd over gecommuniceerd wordt met omwonenden en andere betrokkenen.

De spreker gaat ook nog even in op de vragen over de timing van het persbericht. Hij wijst erop dat bij navraag bleek dat de kaarten nog niet online beschikbaar waren en dat het eindproduct nog niet af was.

De heer *Bart Martens* deelt mee dat eind november/begin december de kaarten ter beschikking zullen staan op de website van AGIV.

De heer *Bert De Somviele* stipt aan dat het voor BOS+ handiger was geweest om daar vooraf over te kunnen communiceren, en te kunnen beschikken over de kaartlagen op het moment dat de cijfers bekend werden gemaakt.

Tot slot bevestigt de heer De Somviele dat de wetgeving die naar bosbehoud streeft, ook perverse effecten heeft. Maar hij meent niet dat de situatie veel erger zal worden door nu met een plan van aanpak te komen. Administraties die weten dat ze in de toekomst nog heel grote ontbossingsprojecten op het programma hebben, leggen vandaag geen bossen aan, omdat ze weten dat ze die compensatie in de toekomst nog zullen moeten uitvoeren.

Er zijn dus perverse effecten, maar aangezien er in de huidige situatie al heel veel bos verdwijnt, ligt de vraag om de boswetgeving nog flexibeler te maken om ontbossing toe te laten, zeer moeilijk, aldus de heer De Somviele.

III. BOERENBOND

1. Inleidende uiteenzetting

Mevrouw *Saartje Degelin*, adviseur Ruimtelijke Ordening en Natuur, stelt dat de Boerenbond de discussie over de Boswijzer vooral vanop een afstand heeft gevolgd en er ook geen grote verklaringen over heeft afgelegd in de pers.

Bij de problematiek van zonevreemde bebossing ligt dat anders. Daar heeft de Boerenbond deelgenomen aan een klankbordgroep die de opmaak van de studie heeft begeleid. De spreker noemt het positief dat er een objectivering heeft plaatsgevonden op basis van cijfermateriaal, maar geeft wel aan dat er veel minder eensgezindheid was over de beleidsmatige conclusies die daaruit moeten worden getrokken.

Mevrouw Degelin zal samen met Leen Franchois, adviseur Water-, Natuur- en Plattelandsbeleid, de visie van de Boerenbond op de problematiek weergeven, met een plan van aanpak voor de bebossingsproblematiek.

Cijfers

Wat de cijfers betreft, wijst de spreker erop dat ze afhankelijk zijn van de bron, de doelstelling en de gehanteerde definitie van bos. De cijfers van het effectieve bosbestand in Vlaanderen variëren dan ook sterk, van 140.000 tot 185.000 hectare, wat de communicatie moeilijk maakt. Het doel dat de Boswijzer beoogt, namelijk het in kaart brengen van evoluties in het effectieve bosbestand, is volgens mevrouw Degelin positief en noodzakelijk om een goed bosbeleid te kunnen voeren.

De Boswijzer 2013 heeft tot heel veel commotie geleid, door het cijfer van 8000 hectare bijkomend bos. Voor de Boerenbond was dat natuurlijk een opendoelkans om syndicaal op te reageren, aldus mevrouw Degelin, maar dit werd bewust niet gedaan.

Wel vindt de Boerenbond dat er een objectief en correct monitoringsysteem moet zijn om de evoluties in kaart te brengen. Dat is een eerste noodzakelijke stap om een goed bosbeleid te voeren. Iedereen zal het daarover eens zijn. Een dergelijke methodiek ontwikkelen, is echter niet zo eenvoudig. Dat heeft ook deels te maken met de complexe regelgeving, de diverse vormen van bebossingsinitiatieven die mogelijk zijn, de diverse overheden die initiatieven kunnen nemen, particulieren die initiatieven kunnen nemen, de heel diverse subsidiestromen en het ingewikkelde vergunningenbeleid. Die methodiek is dus belangrijk, maar anderzijds is het ook belangrijk dat de commissie Leefmilieu nadenkt over het bosbeleid, met die toch wel heel complexe aanpak en subsidiestromen. Door daaraan te werken, zou ook het monitoringsysteem eenvoudiger kunnen worden gemaakt. De Boerenbond probeert ter zake ook een aantal voorstellen te doen.

‘Zonevreemd’ bos in natuur

Mevrouw Degelin gaat vervolgens in op ‘zonevreemd’ bos in natuurbestemmingen. Ze zet de term zonevreemd tussen aanhalingstekens, want het bos is daar niet echt zonevreemd. Mevrouw Degelin volgt die discussie vanop een afstand. De Boerenbond zetelt in een aantal overlegcommissies en raden, zoals de Minaraad. Omdat ze ook het beleid inzake ruimtelijke ordening opvolgt, heeft ze de discussie in het kader van de kortetermijnherziening van het RSV een aantal jaren geleden meegemaakt. Sinds het Bosdecreet zijn alle bossen multifunctioneel, maar binnen de betrokken groene sectoren is er toch geen draagvlak voor een gezamenlijke bestemmingscategorie in het kader van het RSV, wat de discussie dan weer heel sterk bemoeilijkt. De huidige planologie in Vlaanderen stemt immers niet overeen met het effectieve gebruik van de grond, ook niet als het gaat over de bosbestemmingen en de natuurbestemmingen.

In het AGNAS-coördinatieplatform is daar heel vaak discussie over geweest. Op een bepaald moment heeft de afdeling Ruimtelijke Planning een nota uitgewerkt om te antwoorden op de vraag hoe, als er doelstellingen zijn voor bosuitbreiding, dat planologisch moet worden vastgelegd. Is dat dan bosgebied of is dat natuurgebied? Over die vraag werden eindeloze discussies gevoerd. De afspraak was dat alle bossen buiten het Vlaams Ecologisch Netwerk, dus de stadsrandbossen, het randstedelijke groen, en eventueel de planologische bescherming van waardevolle bossen buiten het VEN, in de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die vandaag in het kader van AGNAS worden opgemaakt, als bosgebied zouden worden ingekleurd. Alle andere bosuitbreidingsdoelstellingen, die plaatsvinden binnen het VEN en ook heel vaak het gevolg zijn van te realiseren instandhoudingsdoelstellingen in Vlaanderen, zouden als natuurgebied worden ingekleurd. Als men dus louter meedeelt welke oppervlakte er bijkomend als bosgebied is ingekleurd op het gewestplan, dan heeft men niet alle gebieden mee die bedoeld zijn voor bosuitbreiding. Ook kan worden vastgesteld dat de meeste ministeriële ontheffingen die worden toegekend voor ontbossing, worden toegekend in groene bestemmingen. Vaak is dat terecht. Er zijn de aanzienlijke opdrachten in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen, die ook voorzien in het creëren van een aantal heidehabitats en dergelijke. Maar dat maakt opnieuw de communicatie heel moeilijk. Het is moeilijk om dat op het terrein uitgelegd te krijgen, zoals ook door BOS+ werd vermeld.

De conclusie, aldus mevrouw Degelin, is dat de theoretische opdeling in de ruimteboekhouding niet echt in overeenstemming is met de praktijk en dat ze de opvolging en het uitwerken van het monitoringsysteem bemoeilijkt. Daardoor is het ook heel moeilijk om daarover juist te communiceren. Dat zorgt voor heel veel verwarring op het terrein. Belangrijk voor de Boerenbond is dat ook die elementen deel uitmaken van de algemene discussie. Soms wordt deze kwestie heel eenzijdig benaderd in de commissie.

‘Zonevreemd’ bos in agrarisch gebied

Dan is er het zonevreemd bos in agrarisch gebied. Aangezien dat de Boerenbond aanbelangt, is de organisatie misschien het meest gerechtigd om daarover uitspraken te doen. Uit de studie van Grontmij over de zonevreemde bossen blijkt dat ongeveer 30.000 hectare bos zonevreemd in agrarisch gebied ligt. Dat is aanzienlijk.

Dat is geen verrassing voor de Boerenbond, net omdat de organisatie nauw betrokken is bij het afbakenen van het buitengebied en de soms moeizame opmaak van de RUP's voor AGNAS. Er komen steeds meer studies die het zonevreemd gebruik in landbouwgebied in kaart proberen te brengen. De zonevreemde bossen vormen één aspect daarvan, naast de ‘verpaarding’ en de ‘vertuining’, die toch ook wel aanzienlijke oppervlaktes gaan innemen in het agrarisch gebied. Het afbakeningsproces verloopt heel moeilijk. Voor al die zonevreemde activiteiten in agrarisch gebied is eigenlijk niet in oppervlakte voorzien in de

ruimtebalans van het RSV. Als de andere sectoren dan bijkomende ruimte gaan claimen, dan treft dat op het terrein heel vaak actieve landbouwbedrijven, en dan beginnen de discussies moeilijk te verlopen.

Hoe ziet de Boerenbond een afwegingskader dat moet worden gemaakt voor een plan van aanpak met betrekking tot die zonevreemde bossen? Mevrouw Degelin benadrukt dat ze zich alleen uitspreekt over zonevreemde bossen in agrarisch gebied. Voka komt immers nog aan het woord met betrekking tot een ander belangrijk aspect. Het is heel belangrijk voor de achterban van de Boerenbond dat er een draagvlak wordt gevonden binnen de landbouwsector voor een duurzame bosuitbreiding, voor een bescherming van de waardevolle bossen of grotere boscomplexen. Met dat laatste heeft de organisatie absoluut geen probleem. Dan kan het gaan over bossen die vanwege hun ecologische waarde niet zomaar kunnen worden vervangen door een nieuwe aanplanting. Het kan ook gaan over bossen die belangrijk zijn vanwege hun ruimtelijk structurerende waarde. Het kan ook gaan over bossen die belangrijk zijn door hun maatschappelijke waarde, zoals stadsbossen. Die kan men niet zomaar kappen en naar een andere plaats verleggen. Daaruit moet de overheid de nodige conclusies trekken. Voor de Boerenbond moeten die dan ook een gepaste, groene bestemming krijgen. De overheid moet ervoor zorgen, via de sectorale wetgeving, dat die bossen binnen die groene bestemming een goede bescherming krijgen.

Mevrouw Degelin pleit er niet voor om elk klein bosfragment binnen het agrarisch gebied groen te gaan inkleuren. In de landbouwsector bestaat er een draagvlak om kleinere boscomplexen – die ook een belangrijke waarde kunnen hebben, maar dan vooral als stapsteen en verwevingselement – gewoon te laten blijven bestaan in agrarisch gebied. Als het beleid die conclusie trekt en aan de echt waardevolle bossen een gepaste groene bestemming geeft, terwijl die kleinere boscomplexen onderdeel kunnen blijven uitmaken van de agrarische structuur, dan moet ook de ontheffingsmogelijkheid, zoals die vandaag in de regelgeving bestaat, behouden blijven. Dat is belangrijk, omdat die ontheffing in de agrarische structuur soms noodzakelijk is. Een van de doelstellingen van het RSV is immers ook het werken aan de kwaliteit van het agrarisch gebied. Dat heeft dan te maken met kavelstructuur en met ontsluiting. Mevrouw Degelin haalt aan dat in agrarisch gebied soms herstructureringsprojecten moeten worden uitgevoerd. Ten gevolge van de aanleg van infrastructuur wordt de kavelstructuur dan dooreen gehaald. In die gevallen kan het volgens haar verantwoord zijn om bepaalde kleinere bossen te kappen.

Mevrouw Degelin benadrukt dat dit mits compensatie moet gebeuren. Ze verwijst naar professor Muys, die heeft gesteld dat dit voor bossen kleiner dan 0,5 hectare niet zou moeten gebeuren. Als die bossen binnen het agrarisch gebied worden verlegd, wordt de verweving niet onderuit gehaald. Er is geen zware schade. Die bossen hebben immers geen grote ecologische waarde.

Het moet mogelijk zijn de ontheffingsmogelijkheid te gebruiken. Uit de studie van Grontmij blijkt dat het aantal voor het agrarisch gebied aangevraagde ontheffingen niet indrukwekkend is.

De groene verwevingselementen in het agrarisch gebied moeten ook zoveel als mogelijk meetellen in het kader van de eventuele verplichtingen inzake ecologische infrastructuur, ecologisch focusgebied enzovoort.

Bosuitbreiding: agrarisch gebied

Mevrouw *Leen Franchois*, voortgaand op wat al over de bestaande bossen is gezegd, stelt dat de Boerenbond ook een principieel standpunt over de bosuitbreiding heeft.

Een echte bosuitbreiding in een gebied met een agrarische bestemming kan niet. De uitzondering is een vrijwillige bebossing in uitvoering van de maatregelen voor de bebossing van landbouwgronden die deel uitmaken van het Vlaamse PDPO. De compensaties voor bossen die elders, in gebieden met andere bestemmingen, worden gekapt, kunnen niet in een agrarisch gebied worden uitgevoerd.

Mevrouw Franchois wijst op de grote bosdoelstellingen die in verschillende beleidsdomeinen bestaan. Het gaat onder meer om het RSV en om Natura 2000. Volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstelling moet door middel van uitbreidingen 5000 tot 10.000 hectare aan habitatwaardig bos tot stand worden gebracht.

De bosdoelstellingen moeten steeds een plaats hebben binnen een bepaald plan. Als voorbeeld verwijst de spreker naar de landinrichtings- en natuurinrichtingsplannen in het advies van de Minaraad van 25 oktober 2012⁴. Die plannen volgen een bepaald participatietraject. Er is ook een garantie dat nadien de gepaste ruimtelijke bestemming aan de bossen zal worden toegekend. Het is dan ook belangrijk op korte termijn werk te maken van een vereenvoudigde procedure om de plannen en de projecten te vertalen in de juiste ruimtelijke bestemming.

Middelen voor bosuitbreiding

De middelen van het Bossencompensatiefonds en de middelen voor bebossing van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling kunnen op het terrein nog steeds op heel versnipperde wijze worden aangewend. Met betrekking tot die fondsen wordt ook nooit de link gelegd met de plannen die mevrouw Franchois heeft aangehaald. Hierdoor ontstaan kleine bebossingsprojecten en is er geen gecoördineerde aanpak.

Mevrouw Franchois verwijst opnieuw naar het advies van de Minaraad uit 2012, waarin te lezen staat dat voor het gebruik van de middelen van het Bossencompensatiefonds concretere uitvoeringsmodaliteiten moeten worden uitgewerkt. Hierdoor moet het mogelijk worden de middelen transparant en objectief toe te kennen. Dit moet aan de lopende ruimtelijke beleidsprocessen worden gekoppeld.

De voorwaarden van het Bossencompensatiefonds zijn sindsdien echter al tweemaal gewijzigd. In 2012 is het toepassingsgebied tot de lokale besturen verruimd. Volgens de voorstellen die momenteel op tafel liggen, zou het toepassingsgebied ook naar particulieren worden verruimd. De vraag van de Minaraad naar een planmatige omkadering is in de voorliggende voorstellen echter niet terug te vinden.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Wilfried Vandaele* is tevreden dat mevrouw Degelin de term ‘zonevreemd bos’ op haar slides tussen aanhalingstekens plaatst. Hij wil op dat vlak een nuance aanbrengen. Wie het over een zonevreemd bos heeft, wekt de indruk dat dit bos daar eigenlijk in overtreding staat en daar zo snel mogelijk weg moet. Aangezien dat niet het geval is, geeft hij de voorkeur aan de term ‘ruimtelijk bedreigd bos’.

De heer Vandaele wijst erop dat die nuance ook door Grontmij is gemaakt. Bossen zijn slechts zonevreemd op het ogenblik dat de bestemmingsvoorschriften voor een bepaald gebied bossen daar verbieden. Dit betekent dat er in Vlaanderen niet veel echt zonevreemde bossen staan. Verder betekent de aanwezigheid van een bos niet automatisch dat de eigenlijke bestemming van het gebied niet kan worden gerealiseerd.

⁴ Advies naar aanleiding van de evaluatie van de instrumenten van natuur- en bosbeleid in functie van instandhoudingsdoelstellingen, Minaraad, 25 oktober 2012.

De discussie over de zonevreemdheid en de terminologie heeft volgens de heer Vandaele ook een weerslag op de vraag wie het voortouw moet nemen. Die vraag komt in elke discussie over bossen en over bestemmingen opnieuw opduiken. De vraag is dan steeds of het initiatief vanuit het beleidsdomein Leefmilieu of vanuit het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening moet komen.

Ook tijdens deze hoorzitting heeft de heer Vandaele de verantwoordelijkheid in de richting van het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening horen schuiven. De verantwoordelijkheid ligt echter ook gedeeltelijk bij het beleidsdomein Leefmilieu. Iedereen moet doen wat hij kan. Ook binnen het beleidsdomein Leefmilieu kunnen allerlei maatregelen worden genomen. Er zijn heel wat instrumenten om waardevolle bossen te beschermen. Zeker voor de waardevolste bossen of de allerbelangrijkste bossen van de toplaag kunnen bewarende maatregelen worden genomen. Het ANB kan ook tot de aankoop overgaan. Dat is allicht de beste bescherming.

Een bosuitbreiding mag volgens mevrouw Franchois niet in agrarisch gebied tot stand worden gebracht. Ze is terecht bezorgd om het landbouwareaal. Uit de voortgangsrapportage over de ruimtebalans blijkt echter dat nog heel wat landbouwgrond moet worden afgestaan om het RSV uit te voeren. Het landbouwareaal moet van 807.600 hectare naar 750.000 hectare. Volgens de laatste cijfers is daar nog maar 36 procent van uitgevoerd. Voor bos is de omgekeerde beweging nodig en moet er een uitbreiding komen van 42.300 hectare naar 53.000 hectare, waarvan nog maar 23 procent is gerealiseerd. Volgens de heer Vandaele zal er altijd discussie zijn. Als iemand zegt dat het niet op zijn grond mag, is de vraag waar het dan wel mag. De heer Vandaele vraagt zich af of dat standpunt houdbaar is op termijn.

De heer *Dirk Peeters* wijst op een belangrijke nuance. De 30.000 hectare bos in agrarisch gebied is mogelijk zonevreemd maar is niet zo bedreigd als de bossen die in een harde bestemming liggen. In agrarisch gebied speelt nog altijd ontbossingsverbod. De minister moet nog altijd een ministeriële ontheffing toestaan.

De heer Peeters deelt de mening van de Boerenbond dat de kleinere boscomplexen onderdeel kunnen uitmaken van de ecologische infrastructuur. Dat is heel belangrijk gelet op het nieuwe Europese landbouwbeleid. Het is ook belangrijk om die kleinere complexen als stapstenen te behouden. Het lid zou niet graag evolueren naar een vlottere kapvergunning, wel naar een behoud van die elementen binnen het agrarisch gebied. Het lijkt ook belangrijk dat wanneer de landbouwsector formeel zegt dat bebossingsprojecten op landbouwgrond niet kunnen, er wordt gekeken naar de studie van het ILVO over het oneigenlijk gebruik van landbouwgebied in Vlaanderen. Er is meer dan 60.000 hectare landbouwgrond die ingenomen wordt voor tuinen, voor zonevreemde bebouwing en voor de zogenaamde verpaarding. De bossector vraagt geen 60.000 of 70.000 hectare. In het landbouwgebied is er een ander probleem, en dat heeft volgens het lid meer te maken met private belangen dan met het gemeenschapsbelang dat het bosbehoud is.

Mevrouw *Tinne Rombouts* heeft een aantal voorstellen gehoord die waardevol kunnen zijn voor de toekomst. Ook zij noemt de kleinere boscomplexen een belangrijk element in de discussie waar men voor zal komen te staan, zeker met het Europees landbouwbeleid in het achterhoofd.

Een ander punt dat ze duidelijk heeft gehoord, is dat de ruimtelijke ordening een belangrijk element is in de discussies die dagelijks op het terrein worden gevoerd. Het lid benadrukt dat ze geen kat-en-muisspel wil spelen. Ze heeft niet gezegd wie de trekker moet zijn, noch dat de minister van Leefmilieu in deze problematiek geen belangrijke opdracht heeft. Ze heeft gevraagd aan BOS+ of het ruimtelijk proces en de ruimtelijke bestemming een belangrijk element zouden kunnen zijn in de bescherming van bossen. Mevrouw

Rombouts wil de verantwoordelijkheid niet uitsluitend bij het ene of het andere beleidsdomein leggen.

Het lid heeft in het pleidooi van de Boerenbond duidelijk een vraag gehoord om op het vlak van ruimtelijke ordening een aantal elementen te onderzoeken. Ze wijst erop dat een zonevreemde woning ook niet illegaal is, maar wel op een bepaalde manier wordt gewaardeerd. Er liggen 30.000 hectare zonevreemde bossen in agrarisch gebied.

In de ruimtebalans en de discussie daarover moet er volgens haar misschien een opsplitsing komen van de groene bestemming in bos en natuur. Het zou op zijn minst de lokale discussie vergemakkelijken bij het vinden van een oplossing.

3. Antwoorden

Mevrouw *Saartje Degelin* merkt op dat ze haar pleidooi genuanceerd heeft gebracht. Zonevreemd stond duidelijk tussen haakjes vanwege de gevoeligheid.

Wat betreft de verwijzing naar de ILVO-studie en het ander zonevreemd gebruik, zegt ze duidelijk te hebben aangegeven dat er ook een aantal studies worden gemaakt over het ruimtegebruik van andere zonevreemde activiteiten in agrarisch gebied en de ruimtelijke kwantificering daarvan. Het zou goed zijn eens de optelsom te maken van alle studies die recent zijn uitgevoerd. Dan kan men concluderen hoeveel landbouwgebied er nog effectief wordt gebruikt door landbouw en in hoeveel landbouwgebied voor beroepslandbouw er is voorzien in het RSV en de bindende bepalingen daarvan.

Dat de bossen in het agrarisch gebied niet zo ruimtelijk bedreigd zijn en dat er daarom geen planologisch initiatief noodzakelijk zou zijn, heeft mevrouw Degelin met haar pleidooi juist proberen te weerleggen. Ze meent dat er beleidsmatig keuzes moeten worden gemaakt en dat de bossen die op basis van ofwel ruimtelijke, ecologische of maatschappelijke criteria belangrijk zijn om te behouden, in principe een groene bestemming moeten krijgen.

Dat wil niet zeggen dat er in het agrarisch gebied geen ruimte is voor kleinere bosfragmenten. Dat onderscheid moet beleidsmatig worden gemaakt en daarvoor houdt de Boerenbond al jaren een pleidooi. Dat geldt overigens niet alleen voor de bossen maar ook voor de natuur in het agrarisch gebied. Als het beleid wil streven naar meer verweving in het agrarisch gebied en meer ecologische infrastructuur, dan moet het dringend denken aan een ander statuut van de natuur in het agrarisch gebied, anders krijgt het een pervers effect. De Boerenbond stelt dat dit heel belangrijk is voor het toekomstige draagvlak.

De Boerenbond sleurt en trekt met het centrum Ekokwadraat al een hele lange tijd om initiatieven op gang te brengen bij de betrokken landbouwers. Er worden veel middelen, energie en mankracht tegenaan gegooid maar men stoot altijd op het perverse effect.

Dit moet onderdeel uitmaken van de discussie over hoe men die angel uit het debat haalt. Het is niet gemakkelijk. Mevrouw Degelin heeft geprobeerd een voorzet te geven voor de bossen. Ze wil dat er een onderscheid wordt gemaakt met bossen in het agrarisch gebied. Daar moet men flexibeler mee om kunnen gaan zonder dat de Boerenbond die allemaal gekapt wil zien.

IV. VOKA

1. Inleidende uiteenzetting

De heer *Steven Betz*, adviseur Milieu en Ruimtelijke Ordening, stelt dat de Boswijzer en de bescherming van waardevolle bossen niet meteen tot de corebusiness van Voka beho-

ren. In het voorstel van decreet ligt er wel een focus op de harde bestemmingen, meer bepaald industriegebieden en woongebieden. Daarom zal de spreker het in zijn uiteenzetting vooral over het voorstel van decreet hebben.

Als de indieners van het voorstel van decreet het over waardevol bos hebben, zijn daar meteen de nodige rechtsgevolgen aan gekoppeld. Het ontbossings- en bouwverbod springen het meest in het oog. Die vraag kan legitiem zijn, maar is dit voorstel van decreet dan een antwoord op die vraag? Voka heeft daar vier bedenkingen bij die de heer Betz zal overlopen.

In het hele voorstel van decreet zitten er volgens de spreker hiaten.

Huidig instrumentarium bosbeheer

In de eerste pagina's van het voorstel van decreet wordt benadrukt dat het huidige instrumentarium in principe voldoende zou moeten zijn. De indieners verwijzen naar het Bosdecreet en de VCRO en stellen vast dat het instrumentarium dat vandaag ter beschikking is, zou moeten volstaan om de waardevolle bossen te kunnen beschermen.

Voor de behandeling van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning zijn er toetsingscriteria voorhanden. Als een vergunningverlenende overheid van oordeel is dat, gelet op die toetsingscriteria, er niet mag worden overgegaan tot ontbossing of een bouwwerk, dan heeft die overheid op basis van de VCRO al heel wat instrumenten in handen.

Ook al bestaat dat instrumentarium vandaag, toch zou er een probleem zijn en willen de indieners de appreciatiebevoegdheid van de vergunningverlenende overheid beknotten. Vandaag bestaat de tendens om de lokale overheden meer te responsabiliseren. Ze krijgen steeds meer bevoegdheden, onder andere in het kader van de omgevingsvergunning die er aankomt. In die zin is het voorstel van decreet een motie van wantrouwen ten opzichte van de vergunningverlenende overheid, zeggende dat die criteria blijkbaar niet correct worden aangewend om vergunningen te weigeren.

Correcte probleemanalyse ontbreekt

In de toelichting bij het voorstel van decreet staat op pagina 4 een tabel waaruit blijkt dat een heel groot deel van de vergunningen wordt verleend via een ministeriële ontheffing. De grootste boosdoener in de volgende figuur is de ontginningssector. Niet toevallig blijkt dat de meeste ontheffingen in Limburg worden verleend.

Wie overgaat tot een ontginning, moet nadien ook wel een nabestemming realiseren. De ontginner zelf mag niet oordelen wat die nabestemming zal zijn, dat wordt door de overheid opgelegd. Zeer veel nabestemmingen zijn natuurbestemmingen. Veel van de putten die destijds werden gegraven, maken nu als waterplas deel uit van het Vlaamse natuurbestand. Bij het analyseren van de cijfers moet die nuance wel worden gemaakt. Het is niet omdat de minister voor bepaalde oppervlaktes een ontheffing verleent om te ontbossen, dat dat nadien niet opnieuw bos of natuur wordt.

Men moet ook niet altijd de oppervlakte bekijken. Het is niet omdat een grote oppervlakte wordt ontbost, dat het daarom een waardevol bos is. Die nuance is ook niet terug te vinden in het voorstel van decreet. Volgens de vorige sprekers bestaat er heel wat discussie over het kaartmateriaal en de cijfers. Uitgaande van dit voorstel van decreet, verontrust dit de heer Betz, omdat hierop veel opmerkingen kunnen worden gemaakt.

Andere beschermingsmaatregelen

In Vlaanderen zijn er heel wat andere maatregelen die voor de nodige bescherming van de bossen zorgen. 12 procent van Vlaanderen valt onder de Vogel- en Habitatrictlijngebieden van Natura 2000. De Vlaamse Regering is druk bezig met het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen per gebied. De beschermingsgraad wordt dus steeds hoger. Daarnaast zijn er ook de soortenbeschermingsplannen. Die kunnen een invloed hebben op de vergunningverlening, ook buiten een speciale beschermingszone.

Op de getoonde kaarten van het AGIV zijn de verschillende Natura 2000-gebieden duidelijk te zien en een overlap met harde bestemmingen of woongebieden. Er is ook een voorbeeld te zien van een woongebied waarin een deel bos aanwezig is.

Behalve de Natura 2000-gebieden zijn er ook andere gebieden die de nodige bescherming bieden, bijvoorbeeld de overstromingsgebieden. Daar gelden heel vaak bouwbeperkingen of zelfs een bouwverbod. In VEN-gebieden gelden criteria voor het verlenen van vergunningen.

Financiële impact

Als een waardevol bos moet worden beschermd, heeft de heer Betz daar alle begrip voor, maar het volledige kader en gefundeerde data mist hij in het voorstel van decreet. Het voorstel voert een schadevergoeding in bij waardevermindering en eventuele onteigening in geval van definitieve toewijzing als beschermd waardevol bos. Maar het bevat geen inschatting van de beoogde oppervlaktes, omdat er nog geen correct cijfermateriaal voorhanden is, en dus is het onmogelijk om een financiële inschatting te maken. Het zou een enorme budgettaire impact kunnen hebben.

Als iemand een perceel in een woonzone of een industriegebied heeft en er wordt hem het recht ontzegd om daarop te bouwen, dan moet hij daarvoor correct worden vergoed. Zolang er geen correct cijfermateriaal beschikbaar is, stelt de spreker zich grote vragen over de financiële implicaties van het voorstel van decreet.

Conclusie

Als er inderdaad een probleem is, moet men de oplossing veeleer zoeken in de richting van stimulerende middelen voor meer bos. Als de overheid in dergelijke zones een bouwverbod oplegt, moet ze ook rekening houden met de schaarste van woonzones. Met de demografische groei zullen er meer woningen nodig zijn, en dan zal dat de prijzen op de vastgoedmarkt misschien nog verhogen.

2. Vragen en opmerkingen van de leden en antwoorden

Mevrouw *Tinne Rombouts* wijst op een belangrijk element, namelijk dat tijdelijke ontginningen niet worden meegeteld. Ze vraagt of ze wel meetellen op het moment dat de nabestemming is gerealiseerd.

De heer *Steven Betz* antwoordt dat het logisch is dat het nadien wordt opgenomen in de ruimtebalans. Het voorstel van decreet toont aan dat het gaat om een actueel probleem door te verwijzen naar de ontheffingen die worden verleend. Bijna een derde betreft ontginningsgebied. Als er een nabestemming wordt gerealiseerd, en dat is telkens het geval, moet dat, om correct te zijn, worden opgenomen in de cijfers.

De heer *Dirk Peeters* betwist de stelling dat er geen relatie zou zijn tussen de grootte en het waardevolle karakter van de ontboste oppervlakte. Er is in het voorstel van decreet

een heel hoofdstuk gewijd aan de begripsomschrijving ‘waardevol bos’, met een voorstel van multicriteria-analyse met een puntensysteem van een tot vijf. Die methodiek bestaat al sinds 2000. Het element ‘waardevol bos’ is net de ingangspoort van het voorstel van decreet.

De heer Peeters vervolgt dat het voorstel van decreet geen wijziging van het gewestplan is; het is een instrument in handen van de minister om te komen tot een bepaling van wat een waardevol bos is. De volgende stap is hoe het te beschermen, via een ontbossingsverbod, al dan niet gevolgd door aankoop, al dan niet gevolgd door compensatie en schadevergoeding. Hij vraagt om oog te hebben voor de gradaties in het beleid dat met het instrument kan worden gevoerd. Het voorstel van decreet heeft niet de bedoeling om de 30.000 hectare waarover het gaat, in één klap te beschermen. Het maakt het mogelijk om prioriteiten te bepalen.

De heer *Steven Betz* beaamt dat in het voorstel van decreet duidelijke criteria zijn opgenomen om te bepalen wanneer een bos waardevol is. Zijn opmerking had meer te maken met de argumentatie in het voorstel van decreet dat er zich een probleem stelt. Er wordt verwezen naar de grote omvang van de ontheffingen, maar daarbij ontbreekt in zijn ogen elke nuancering.

De heer *Dirk Peeters* stelt dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de probleemstelling, die aan het voorstel van decreet voorafgaat, en de tekst van het voorstel van decreet.

De heer *Steven Betz* antwoordt dat er volgens hem niet wordt aangetoond dat er daadwerkelijk een probleem is.

De heer *Dirk Peeters* zegt het daar niet mee eens te kunnen zijn.

Bart MARTENS,
voorzitter

Tine EERLINGEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AGIV	Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen
AGNAS	afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BBL	Bond Beter Leefmilieu
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FSC	Forest Stewardship Council
GDI	Geografische Data-Infrastructuur
GECORO	Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening
IBW	(historisch) Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (nieuwe naam: Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO)
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LIFE	L' Instrument Financier pour l' Environnement (van de Europese Unie)
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
NASA	National Aeronautics and Space Administration
PDPO	Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling
RSV	Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
TEEB	The Economics of Ecosystems and Biodiversity
VEN	Vlaams Ecologisch Netwerk
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VS	Verenigde Staten
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies